



”ISO JA PIENI ON YHDESSÄ KAKSI, KAKSI VOI YHDESSÄ LEIKKIÄ.” - LASTEN JA VANHUSTEN YHTEISTYÖ LUOVILLA MENETELMILLÄ

Lehtilä, Mervi

2009 Tikkurila

LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULU

TIKKURILA

”ISO JA PIENI ON YHDESSÄ KAKSI, KAKSI VOI YHDESSÄ LEIKKIÄ.” -
LASTEN JA VANHUSTEN YHTEISTYÖ LUOVILLA MENETELMILLÄ

Mervi Lehtilä
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Elokuu 2009

Mervi Lehtilä

”ISO JA PIENI ON YHDESSÄ KAKSI, KAKSI VOI YHDESSÄ LEIKKIÄ.” - LASTEN JA VANHUSTEN YHTEISTYÖ LUOVILLA MENETELMILLÄ

Vuosi 2009

Sivumäärä 38 + 6

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää päiväkodin ja palvelukeskuksen välistä yhteistyötä ja havainnoida lisääntykö lasten ja vanhusten vuorovaikutus yhteisellä toiminnalla.

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus toteutettiin päiväkotikiukaan 3 - 5-vuotiaiden lasten ryhmän ja palvelukeskus Tupalan vanhusten kanssa keväällä 2009. Toimintatuokiot järjestettiin palvelukeskuksessa ja ne sisälsivät yhteistä tekemistä musiikin, maalausten ja liikunnan keinoin.

Henkilökunnan mielestä päiväkodin ja palvelukeskuksen yhteistyötä tulisi lisätä ja toimintaa voisi järjestää säännöllisesti. Yhteisesti voisi suunnitella toimintaa, retkiä ja pidempiä projekteja sekä hyväkuntoisten vanhusten vastavierailuja päiväkotiin. Vanhusten kohdalla pidettiin tärkeänä, että vanhuksat saavat vaihtelua, piristystä ja iloa päiväänsä. Myös virikkeiden tärkeys ja yhdessä tekeminen koettiin tärkeäksi. Henkilökunnan mielestä toimintatuokioita pitäisi järjestää säännöllisesti, koska vanhuksille on hyvin vähän virikkeellistä toimintaa ja ajankulua. Vanhuksat nauttivat kaikesta näkemästään ja kuulemastaan.

Lapset pitivät yhteisestä toiminnasta vanhusten kanssa. Lapset olivat kertoneet kotona vanhemmilleen mitä olivat vanhusten kanssa tehneet ja laulaneet. Vanhempien mielestä tällainen toiminta on tarpeellista ja toimintaa tulisi jatkaa. Toiminta rikastuttaa niin lasten kuin vanhusten elämää ja antaa virikkeitä molemmille. Molemmille osapuolille toiminta tuo myös vaihtelua arkeen.

Toiminnan aikana vuorovaikutus muuttui jatkuvasti ja toiminnan edetessä se muuttui myönteisemmäksi ja innostavammaksi. Lapset ottivat kontaktia vanhuksiin, keskustelivat eivätkä arastelleet vanhuksia. Ilo ja tyytyväisyys loistivat osallistujien kasvoilta.

Kaikkien osapuolien mielestä yhteistä toimintaa tulisi jatkaa, jotta lapset ja vanhuksat voisivat kokea yhdessä ilon pieniä pisaroita arjen keskellä.

Avainsanat: innostaminen, yhteistyö, vuorovaikutus, lapsi, vanhus

Mervi Lehtilä

"BIG ONE AND SMALL ONE MAKE TWO AND TWO CAN PLAY TOGETHER" - CREATIVE METHODS IN CO-OPERATION BETWEEN CHILDREN AND SENIOR CITIZENS

Year 2009

Number of pages 38 + 6

The purpose of this thesis was to develop co-operation between a day care center and a service center and another purpose was to observe, whether one can promote the interaction between children and senior citizens with common activities.

The activity part of the thesis was carried out with the elderly at Tupala service center and the day care center Eulaalia (3 - 5-year-old children's group) in spring 2009. The activity sessions were organized at the service center, and they contained common activities with the methods of music, painting and physical education.

According to the staff, the co-operation between a day care center and a service center should be increased and the activities could be arranged on a regular basis. There could be common planning concerning different operations, trips and longer projects and also, the fit elderly could repay a visit to the day care center. For the elderly, it was considered important that they can experience variation, stimulation and joy in their daily routines. Also, the importance of stimulating activities and doing things together were considered important. According to the staff, such activities should take place on a regular basis, since they are often too scarce. After all, the elderly enjoy seeing and hearing new things.

The children liked the common activities with the elderly, and they told their parents at home what they had done together and which songs they had sung. According to the parents, these kind of activities are needed and they should be continued. Such activities enrich both the children's and the senior citizens' life and give stimuli to both, thus creating variety to everyday life.

During the project, the interaction between the children and the elderly changed continuously and later on, it became even more positive and inspiring. The children took contact with the elderly, they discussed and did not avoid the elderly. Both joy and satisfaction shone from the participants' faces.

Based on the opinions of all the parties involved, the common operation should be continued so that the children and the elderly could experience together small drops of joy in the midst of everyday life.

Keywords: inspiring, cooperation, interaction, child, old person

SISÄLLYS

| | | |
|-------|--|----|
| 1 | JOHDANTO..... | 6 |
| 2 | OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT..... | 8 |
| 2.1 | Sosiokulttuurinen Innostaminen..... | 8 |
| 2.2 | Vuorovaikutus..... | 9 |
| 3 | OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS..... | 13 |
| 3.1 | Kehittämishankkeen lähtökohdat..... | 13 |
| 3.2 | Opinnäytetyön tavoitteet..... | 13 |
| 3.3 | Kohderyhmät..... | 14 |
| 4 | OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI MENETELMÄT..... | 15 |
| 4.1 | Havainnointi..... | 15 |
| 4.2 | Palautekysely..... | 16 |
| 4.3 | Tuokioiden arviointia..... | 16 |
| 4.3.1 | Prosessiarviointi..... | 17 |
| 4.3.2 | Reflektiivinen itsearviointi..... | 17 |
| 4.3.3 | Aineiston analyysi..... | 17 |
| 5 | OPINNÄYTETYÖN TOIMINTA..... | 18 |
| 5.1 | Ensimmäinen tuokio, musiikkia..... | 19 |
| 5.2 | Toinen tuokio, maalausta..... | 20 |
| 5.3 | Kolmas tuokio, musiikkia..... | 21 |
| 5.4 | Neljäs tuokio, tuolijumppaa..... | 22 |
| 5.5 | Viides tuokio, musiikki..... | 25 |
| 6 | OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS..... | 26 |
| 6.1 | Eettisyys..... | 26 |
| 6.2 | Luotettavuus..... | 27 |
| 7 | PALAUTE JA JOHTOPÄÄTÖKSET..... | 27 |
| 7.1 | Palaute vanhemmilta..... | 27 |
| 7.2 | Palaute henkilökunnalta..... | 29 |
| 7.3 | Johtopäätökset toiminnasta..... | 32 |
| 8 | POHDINTA..... | 33 |
| | LÄHTEET..... | 37 |
| | LIITTEET..... | 39 |
| | Liite 1. OPINNÄYTETYÖN LUPAHAKEMUS..... | 39 |
| | Liite 2. LUPA OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMISEEN..... | 40 |
| | Liite 3. HYVÄT VANHEMMAT, lupa kysely vanhemmille..... | 41 |
| | Liite 4. PALAUTEKYSELY HENKILÖKUNNALLE..... | 42 |
| | Liite 5. PALAUTEKYSELY LAPSILLE JA HEIDÄN VANHEMMILLEEN..... | 44 |

1 JOHDANTO

Vielä 1950 luvulla ihmisten elämänpiiriin kuului monia sukupolvia ja yhteiselämä oli moninaista. Lasten elämään kuuluivat isovanhemmat, jotka hoitivat ja kasvattivat vanhempien rinnalla lapsia. Lapset oppivat asioita isovanhemmiltaan, kun he yhdessä puuhastelivat arjen askareissa. Ajan myötä asiat muuttuivat, isovanhemmat jäivät asumaan kauas lapsenlapsistaan, kun lasten vanhemmat muuttivat työn perässä kaupunkeihin ja taajamiin. Kyläyhteisöt hajosivat ja sen suhteet ulospäin voimistuivat ja kyläyhteisön sisäinen vuorovaikutus pieneni. (Virtanen 1999: 100.) Nykyään saattavat isovanhemmat asuvat hyvinkin kaukana ja lapsilla on hyvin vähän kokemusta vanhuksista.

Muullakin läntisessä maailmassa on huomattu tämä ilmiö. Lapset eivät enää tapaa elämässään vanhuksia ja näin sukupolvien välinen kuilu on syvenemässä. Yhdysvalloissa Midwestin yksityiskoulussa on kokeiltu ohjelmaa The Learning and Growing Together intergenerational (IG) program. Sen avulla koetetaan kaventaa sukupolvien välistä kuilua ja vahvistaa vuorovaikutusta vanhusten ja nuorten välillä. Tutkimuksen mukaan, nuorten mielipiteet vanhuksista muuttuivat myönteisemmiksi, kun he tutustuivat ja viettivät yhteistä aikaa. Tutkimuksen mukaan ohjelmasta oli ollut selvästi hyötyä, kun haluttiin lisätä lasten myönteistä asennetta vanhuutta ja vanhenemista kohtaan. (Bales, Eklund & Siffin 2000: 683 - 688.) Jotta lapsista kasvaa vastuuntuntoisia ja toiset huomioonottavia ihmisiä, lapset tarvitsevat aikuisia ja vanhuksia elämäänsä. Arvomaailma opitaan vuorovaikutuksessa vanhempiin ihmisiin, ei ainoastaan omiin vanhempiin, vaan isovanhempiin ja koko sukuun (Brokenleg 2005: 85 - 86).

Opinnäytetyöni oli kehittämishanke ja se toteutettiin päiväkotitupa Eulaalian 3-5-vuotiaiden lapsiryhmän ja palvelukeskus Tupalan vanhusten yhteisenä toimintana palvelukeskuksessa. Toiminta koostui yhteisistä laulu- ja leikkihetkistä, jossa lapset lauloivat ja esittivät tuttuja lastenlauluja joihin vanhuksat yhtyivät voimiensa mukaan. Maalaustuokiossa lapsi ja vanhus maalasivat yhdessä silkkiliinoja, joilla leikittiin liikuntatuokiossa. Liikuntatuokio sisälsi myös leikkiä hernepussin, tupsupallon ja nystyräpallon kanssa.

Taide- ja kulttuuritoiminnalla on vaikutusta hyvinvointiimme. Taiteen tekeminen itse tai kulttuuritilaisuuksiin osallistuminen tukee myös terveyttämme. Ihmisen vanhetessa fyysiset, psyykkiset tai sosiaaliset rajoitteet voivat hankaloittaa jokapäiväisiä tapoja ja itsensä toteuttamista. Tämä voi johtaa yksinäisyyteen, turvattomuuteen, syrjäytymiseen ja jopa henkilökohtaiseen kriisiin. Tällöin elämän merkitystä ja mahdollisuuksia joudutaan kokoamaan uudelleen eri elementeistä. Taidesektori voi toimia sosiaalipoliittisena tekijänä syrjäytymistä estäen ja erilaisuutta tulkiten. (Liikanen A.

<http://www.socca.fi/gero/koulutus.html>.)

Osallistuminen aktiivisesti tarjottaviin toimintoihin takaavat onnellisen vanhenemisen.

Vanhustyön kehittämiseen tuo uusia näkökohtia sosiokulttuurinen innostaminen. Tällaisella toiminnalla pyritään tukemaan ihmisten yhteisöllisyyttä ja omaa aktiivisuuttaan. (Kurki 2008: 71.)

Kyvyt ja taidot säilyvät, kun niitä harjoitetaan ja heikkenevät jos niitä ei käytetä. Virike- ja virkistystoiminta ikäihmisten parissa on keino henkisten tarpeiden tyydyttämiseen ja vireyden sekä toimintakyvyn ylläpitämiseen. Elämässä sanotaan olevan laatua jos huonokuntoisenakin voi elää mahdollisimman täysipainoista ja normaalia elämää, olla toimintakykyinen, iloinen, tuntee itsensä tarpeelliseksi ja pystyä nauttimaan elämästään. Lasten vierailut palvelukeskuksessa antavat vanhuksille iloa ja energiaa heidän elämäänsä sekä mahdollisuuden toimia voimiensa mukaan lasten kanssa.

Päiväkodin ja palvelukeskuksen toiminnat ovat painottuneet omiin alueisiinsa ja lasten vierailut palvelukeskukseen ovat odotettuja hetkiä. Kunnat tarjoavat yleensä vain tiettyjä palveluja tietyille asiakasryhmille ja yhteistyö eri toimijoiden kesken on vähäistä. Tärkeiden ihmissuhteiden luominen ja säilyttäminen on hyvin tärkeää niin lapsuudessa, vanhuudessa ja läpi koko elämänkaaren. Tällä työllä on tarkoitus tukea vuorovaikutusta eri sukupolvien välillä toiminnallisilla keinoin.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Sosiokulttuurinen Innostaminen

Innostaminen on asenne, johon liittyy ammatillinen kutsumus ja sitoutuminen. Innostamisen tavoitteena on ihmisten oman osallistumisen avulla luoda kasvattava ja solidaarisuuden arvot tiedostava yhteiskunta. Keskeistä innostamiseen liittyvissä käsitteissä ovat yhteisöllisyys, osallistuminen, dialogi, luovuus, herkistyminen sekä toimintaan sitoutuminen. (Semi 2004: 15.) Kurki (2000:19) toteaa, että innostaminen on tapa elähdyttää ihmisten herkimisen ja itse toteutuksen prosessia. Se herättää ihmisten tietoisuutta, organisoii toimintaa ja saa ihmiset liikkeelle. Innostamisen avulla pyritään luomaan sosiaalisen muutoksen mahdollistavia tilanteita eli pyritään parantamaan ihmisten elämän laatua. Innostamisen lopullinen tavoite on edistää ihmisen omaa osallistumista kulttuuriseen kehitykseensä luomalla tilanteita ja mahdollisuuksia ihmisten väliselle kommunikaatiolle ja vuorovaikutukselle. (Kurki 2000:21.)

Kurjen (2000:13) mukaan innostaminen on syntynyt yhteiskuntien omasta sisäisestä vaateesta. Se syntyi länsimaisen sivilisaation kriisistä, muutoksen kriisistä, joka ulottuu kaikille yhteiskunnallisen elämän alueille. Kriisiin liittyy kuitenkin innostamisen kannalta myönteisiäkin tekijöitä. On syntynyt paljon kasvatuksen ilmiöitä, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat sosiokulttuurisen innostamisen syntyyn ja kehitykseen. Puhutaan elinikäisestä kasvatuksesta ja koulutuksesta sekä korostetaan myös kansojen omasta perinteestä nousevia kasvatuksellisia sääntöjä. Samalla on havaittu epätasapainoa, joka vallitsee usein kasvatuksellisen ja koulutuksellisen järjestelmien ja ympäröivän todellisuuden välillä. Tähän ongelmaan on pyritty vastaamaan luomalla erilaisia koulutuksellisia ja kasvatuksellisia vaihtoehtoja. Innostajina ovat olleet mm. Makarenko, Illich, Freire, Freint, Steiner ja Montessori.

Hyyppä ja Liikanen (2005: 124-125.) kirjoittavat, että sosiokulttuurinen innostaminen on Suomessa uusi käsite, mutta vastaava toiminta on ollut aina osa suomalaista yhteiskuntaa. Yhteiset juhlat, harrastajateatterit, kansalais- ja työväen opistot, vahva perinnemusiikki ja urheiluseurat luetaan tähän kuuluviksi. Sosiaalista innostamista käytetään sosiaalityössä sekä terveydenhuollossa Suomessa. Hyyppä ja Liikasen (2000: 127.) mukaan taide- ja kulttuuritoimintaa tarvitaan avartamaan terveyskentän perinteisiä tapoja ajatella ja toimia. Sosiaalityön pohjaa haetaan uusien menetelmien asiakkaan arjesta. Tämä tarkoittaa yksilöllistä toimintaa, kokemuksia, valintoja ja ratkaisuja.

Innostaminen on saanut vahvan jalansijan Suomessa varhaiskasvatuksessa, nuorisotyössä sekä aikuis- ja vanhustyössä. On ollut tarve saada ihmiset liikkeelle ja lisätä vuorovaikutusta ja sosiaalista kanssakäymistä ihmisten kesken. Tarkoituksena on ollut parantaa ihmisten elämän

laatua. Innostaminen antaa mahdollisuuden katsoa menneisyyteen sekä tulevaisuuteen. Toimintaa on monenlaista, seminaareja ja erilaisia kursseja, työpajoja. Toiminnan tulee kuitenkin olla hyvin epäammattimaista aktiviteettia, kuten tanssia, kirjallisuutta, musiikkia, liikuntaa, luonnon tutkimista. Toiminta tulisi olla hyvin arkipäiväistä ja lähellä ihmistä ja hänen sen hetkistä tilannettaan. (Kurki 2007: 74 - 78.)

Sosiokulttuurinen innostaminen ja sosiaalipedagogiikka tähtäävät samaan tavoitteeseen, jossa hyvinvointia pyritään kasvattamaan olemassa olevista resursseista taiteen ja kulttuuritoiminnan keinoilla (Kurki 2000: 21).

Musiikilla on ollut keskeinen asema ihmisten elämässä. Musiikki on aina kuulunut kansan tapoihin, rituaaleihin ja riitteihin. Se siirtyi sukupolvelta toiselle, sen avulla purettiin tunteita: iloa, surua ja raivoa. Laulaminen kuului luonnollisesti ihmisten arkipäivään ja työntekoon. Musiikki toi iloa ja lohtua elämään. (Ahonen 1997: 24.) Musiikilla on ollut aina erityinen merkitys myös ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Jos ihmisellä ei ole puhetta, voi hän välittää tunteitaan ruumiinkielellä ja sitä ymmärtääkseen kuuntelijan on omattava empaattisuutta ja hänen on pystyttävä samaistumaan toisen ihmisen maailmaan. (Taipale 1999: 333 - 342.)

Musiikin maailma on laaja. Se sisältää musiikin luomisen ja myös sen esittämisen, tulkinnan laulamisen soittamisen, kuuntelun ja analysoinnin. Musiikki vaikuttaa ihmisen mieleen monin eri tavoin ja useilla tasoilla. Musiikin terapeuttinen arvo perustuu siihen, että sen avulla voidaan asioita nostaa tietoisuuteen ja myös parantaa, läpi työskennellä ja ratkaista niitä. Musiikkia kuunnellessa voi herätä nykyisyyteen, menneisyyteen tai tulevaisuuteen. Ihminen voi ymmärtää paremmin omia sisäisiä prosessejaan ja käsitellä niitä tunteen tasolla. (Ahonen 1997: 35 - 55.)

2.2 Vuorovaikutus

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan ihmisten välistä jatkuvaa ja tilanteeseen liittyvää vastavuoroista kommunikointia. Sen kuluessa viestitään asioita muille ja yritetään vaikuttaa heihin. Tarkoituksena on luoda yhteys toisiin ja saada palautetta omasta toiminnasta. (Himberg & Jauhiainen 1998: 81.) Vuorovaikutukseen kuuluu aina kuuleminen ja kuunteleminen. Kuuleminen on vaikea taito ja sillä luodaan yhteisymmärrys ja hyvä suhde toiseen ihmiseen. Kuunteleminen on vielä syvällisempää, sillä tuodaan esiin toisen ihmisen kunnioittamisen tärkeys ja kuuntelemisella luodaan ilmapiiri, jossa huomioidaan toinen kunnioittavasti ja ollaan aidosti kiinnostuneita keskustelu kumppanista. Kuulemisessa välittyy aito kiinnostus ja empaattisuus toista kohtaan. (Kaskela & Kekkonen 2006: 32.)

Vuorovaikutus on tärkeä osa-alue päiväkotityössä. Vuorovaikutus ei ole koskaan yksisuuntaista, se ei ole pelkästään puhumista vaan myös yhdessä tekemistä ja kokemista. Ihminen ei aina voi edes kommunikoida puhumalla, vaikka hän voisikin, saattaa olla, että hän ilmaisee siitä huolimatta itseään paremmin tekemällä jotain. Kuuntelijan on myös opittava kuuntelemaan tätä kieltä, luovaa ja elämyksellistä toiminnan kieltä. (Vilén, Leppämäki & Ekström 2002: 218.)

Vuorovaikutus on aina kuulunut ihmisten väliseen kanssakäymiseen. Vuorovaikutus tilanne syntyy aina kun ihminen ottaa kontaktia toiseen ja toinen pysähtyy kuuntelemaan ja ottaa katsekontaktin puhujaan. Sanattomat viestit, kasvojen ilmeet ja kehon liike, ovat usein vielä merkityksellisempiä kuin puhuttu viesti. On osattava olla hienovarainen ja luottamuksellinen kuuntelija. Kuuntelu on aina intensiivistä ja on osattava eläytyä toisen viestille. Aktiivinen kuuntelija tekee yhteenvetoa kuulemastaan ja voi näin tarkistaa, että on kuullut ja ymmärtänyt oikein toisen viestin. (Kauppila 2005: 182 - 184.) Kaivola (2003: 145.) kirjoittaa, että hyvä vuorovaikutus edellyttää jokaisen osallistuvan. jokainen antaa ja jokainen myös saa. Jokaisella tulisi olla uskoa siihen, että omalla mielipiteellä on arvoa ja merkitystä ja siksi se on ilmaistava ja tuotettava yhteiseen käyttöön. Myös hiljaa oleminen on aina kannanotto.

Yhteinen toiminta eri-ikäisten ihmisten välillä on vähentynyt yhteiskunnassamme. Toiminta suunnataan yleensä samanikäisille ihmisille. Yhteistyö päiväkodin lasten ja palvelukeskuksen vanhusten välillä on vähäistä, lasten kanssa käydään laulamassa vanhuksille: vanhusten viikolla, jouluna ja pääsiäisenä virpomassa. Tärkeää olisi, että lapset tutustuisivat vanhuksiin ja saisivat uusia kokemuksia sekä vanhukset saisivat virikkeitä ja iloa. Leikit, laulut ja lorut ovat aina olleet mukana lasten hoidossa ja kasvatuksessa. (Karjalohjan varhaiskasvatussuunnitelma 2007.)

Ihmisten väliset suhteet ovat myös vuorovaikutusta. Tarve ystävyyteen ja läheisyyteen on lapsilla kuin ikäihmisillä. Ystävyyteen kuuluu läheisyys, vastavuoroisuus, huolenpito, samankaltaisuus ja kontaktien ylläpito. Yksilön sosiaalinen verkosto koostuu ystävistä ja siinä koetaan ryhmään kuulumisen, toisten hyväksyntä ja ymmärrys. Sosiaalinen verkosto antaa ajanvietettä ja virikkeitä. (Aho & Laine 1997: 163 - 166.)

”Laulu on ihmiselle ikään kuin toinen kieli, jolla alkaa sydämensä liikutuksia ilmoitella, koska tavallinen kieli ei löydä sanoja tarpeeksensa” (Elias Lönnrot). Ihmisen laulaessa, hän kuulee ja tuntee äänensä värähtelyn. Laulaminen on yksi tapa säilyttää fyysinen ja psyykinen yhteys. Yhteislaululla voidaan saavuttaa yhteisymmärrys ja harmonia ryhmäläisten välillä, kun he yhdessä laulavat. Kun keho on harmoniassa voi laulaessaan olla kosketuksissa itsensä kanssa, kuulla ja tuntea oman laulunsa värähtely kehon eri osissa. Oman kehon värähtelyn

kuuleminen ja itsensä kanssa kosketuksissa oleminen on eheyttävä kokemus. Luonnollista on myös yhdistää liike ja musiikki. Musiikin elementit: rytmi, harmonia, muoto ja rakenne löytyvät myös tanssista. Lapsille musiikkiin reagoiminen on yleensä tanssimista. Musiikki ja liikkuminen ovat tunteiden ilmaisu keino. (Ahonen 1997: 214 - 219.)

Musiikkimaalauksessa kuunnellaan musiikkia, niin piirretään tai maalataan tunteiden ja ajatuksien herättämää kuvaa. Sisäisen kuvan on helpompi ymmärtää kun se on silmin havaittavissa. Kuvan tekemisen ja sen tulkitsemisen suorittaa jokainen maalaja itse. Musiikkimaalauksen avulla voidaan tunteita purkaa ja tilanteita selvittää. Lapset nauttivat yleensä musiikkimaalauksesta, johdetuista mielikuvitusmatkoista ja liikunnasta musiikin mukaan. Ympäristön häiriötekijät kannattaa minimoida ja aloittaa kuuntelu hiljaisuudesta. Lasten kanssa voi harjoittaa musiikin kuuntelua, jossa havainnoidaan äänneiden erottelua, tarkkojen kuulo havaintojen tekoa tai yhteen asiaan keskittymistä. Lasten kanssa voi kuunnella hiljaisuutta, hiljaisen ja voimakkaan äänen eroja, korkeaa ja matalaa ääntä tai kaikua. Eläytyminen eläinten ääniin, liikkeisiin tai erilaisiin tunnetiloihin onnistuu musiikkia kuunnellen. (Ahonen 1997: 199 - 200.)

Ruokonen (2001) painottaa, että laulavasta sylistä nousee laulava lapsi. Kun aikuinen osaa herkistyä kuuntelemaan niin hiljaisuutta kuin erilaisia ääniä ja kaunista musiikkia, edes auttaa se lapsen herkkyyttä kuunnella erilaisia ääniä. Musiikki toimii myös ensimmäisissä vuorovaikutussuhteissa ja toimii myös lapsen minuuden rakentajana ja vahvistaa kiintymyssuhdetta.

Leikki ja laulu on lapselle luonnollinen tapa kommunikoida. Musiikin avulla kommunikointia voidaan käydä eri tasoilla. Leikkimällä lapsi käy läpi erilaisia tapahtumia ja kokemuksia sekä harjoitella niiden kohtaamisia. Unessa ja leikissä kaikki on mahdollista, koska realiteetit eivät sido musiikkia, lapsi voi muokata sitä oman sisäisen tarpeensa ja tapahtumien mukaan ja siirtyä äärimmäisyyksistä toiseen. Lapsi voi olla hyvä ja paha yhtä aikaa. (Ahonen 1997: 247.)

Vanhuus voi olla rikasta aikaa, jolloin koko elämänkaarensa aikana keräämää viisautta ja elämäkokemusta voisi jakaa muillekin. Yleensä vanhukset muistavat musiikin, jota ovat kuunnelleet tai laulaneet lapsuudessaan ja nuoruudessaan. Jopa dementoituneet vanhukset saattavat muistaa monia tuttuja lauluja lapsuudestaan. Musiikin mukana voidaan palata tuohon aikaan. Tärkeää on hyvän ilmapiirin luominen, jossa menneisyys voi alkaa elää ja muistot voivat virittäytyä mieliin. Musiikkimaku vanhuksillakin on aina hyvin yksilöllinen ja kaikkien toiveita on kunnioitettava. Moni vanhus kokee tutun virren tai hengellisen laulun rauhoittavana ja rentouttavana. Mutta myös viihteellinen musiikki on terapiaa vanhuksille. Levyraati on usein mieluisaa vanhuksille. Dementoituneen vanhuksen elämään voi musiikki tuoda järjestystä ja auttaa häntä hahmottamaan ympäristöä ja ajankulkua. (Ahonen 1997:

296 - 297.) Pitkälä, Routasalo & Blomqvist (2004) tekemän tutkimuksen mukaan musiikki on edelleen ikäihmisten ykkösharrastus. Peräti 75 prosenttia kertoi edelleen kuuntelevansa musiikkia.

Taiteellisella toiminnalla on moninaiset mahdollisuudet ilmaista itseään. Luova asenne ja erilaiset työskentelytavat värittävät kehittämissyrkimyksiä. Tunteiden ja mielikuvien kielenä on taide vertaansa vaille. Se on visuaalisen ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen erityistä aluetta. Taidetta käytetään kuntoutukseen ja ennaltaehkäisyyn. Maalauksella kyetään kehittämään henkilökohtaista kasvua ja se toimii niin sosiaalisten kuin yksityisten ongelmien ratkaisu apuna. (Rankanen, Henttinen & Mantere 2007: 9.)

Taiteen hyödyt ovat moninaiset. Se voi toimia siltana ihmisten välillä ja se voi luoda erilaisia tunnelmia. Taiteen tekeminen tuo ihmisen tietoisemmaksi omista kätkeytyistä tunteistaan ja tuoda ne esille ja helpottaa niiden ilmaisemista. Keskusteleminen tehdyistä kuvista saattaa johtaa oivalluksiin, niistä puhuminen ja tarkastelu, on osa taiteen tekemistä. Aktiivinen osallistuminen on tärkeää taiteen tekemisellä ja taide saakin ihmiset osallisiksi eri tavalla kuin puhuminen. Yhdessä tekeminen vahvistaa yhteishenkeä sekä luo mukavan ja hauskan ilmapiirin. (Drucker 2002: 4.)

Maalaus on luomista ja itseilmaisua värien kautta. Maalaaminen on tunteiden ja kokemusten ilmaisua. Se on ilmaisua värein ja viivoin. Se ei vaadi mitään teknisiä taitoja tai erityisiä kykyjä. Tarvitaan vain avoin mieli, ja halu luoda ja ilmaista. Väreillä me voimme ilmaista kaikkia tunteitamme. Niillä voi ilmaista sisäisiä kokemuksia ja mielikuvia maalaamalla ne paperille. Väreillä me voimme luoda mielen maisemia, ja kuvata maailmaa sellaisena kuin me sen näemme. Maalaamalla me voimme ilmaista kaikkea sitä, mikä on sisällämme. Värit ovat eräs kanava luomiseen ja itseilmaisuun. (<http://www.luovuus.opassivut.net/index.html>.)

Kasvatuksen keinona taide on vertaansa vailla, sillä kaikki olemme siinä tekijöitä. Ei ole oikeaa tai väärää taiteen tekemistä, vaan kaikki ratkaisut ovat yksilöllisiä ja omintakeisia. Taidekasvatus on yhteistä kasvamista. Lapsi opettaa aikuista siinä kuin aikuinen lasta. Taiteen tekeminen ja kokeminen vuorovaikutuksessa toisen kanssa antaa kokijalleen kullannarvoisia kokemuksia, koska taiteelliset ratkaisut ovat kaikki yhtä arvokkaita. (Hakola, Laitinen & Ovaska-Airasmaa 1991: 40.)

Työskennellessä taiteen kanssa, luotetaan sen terapeuttiseen voimaan. Taidetyöskentelyssä materiaalit, työskentely, kokemuksen jakaminen muiden kanssa ja valmiit tuotokset palvelevat kuntouttavia ja terapeuttisia syyrkimyksiä. Kaikella taiteella, musiikilla, tanssilla, kirjallisuudella, maalauksella sekä draamalla on ollut rauhoittava ja lohduttava, innoittava ja yhteisyyttä luova psykososiaalinen merkitys koko ihmiskunnan historiassa. (Rankanen ym.

2007: 11 - 12.)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

3.1 Kehittämishankkeen lähtökohdat

Keväällä 2008 saimme Osallistavat luovat toiminnot - opintojaksolla tehtäväksi toteuttaa jollekin asiakasryhmälle sopivan toiminnallisen projektin, jossa käytettäisiin luovia menetelmiä ja kehitettäisiin jotain uutta. Minua oli jo pidemmän aikaan mietityttänyt päiväkodin lasten ja palvelukeskuksen vanhusten kanssa tehtävä yhteistyö, koska fyysisesti palvelukeskus ja päiväkotiki ovat hyvin lähellä toisiaan ja mielestäni lapset ja vanukset voivat saada hyvin paljon iloa ja elämän sisältöä yhteisestä toiminnasta. Suunnittelin toiminnalliset tuokiot, jossa käytin luovia menetelmiä, siten että vanukset ja lapset toimivat yhdessä. Toiminnalliset tuokiot toteutettiin keväällä 2008 palvelukeskuksessa, koska meidän oli helpompi lähteä lasten kanssa sinne, kuin että vanukset olisivat tulleet päiväkodille. Tuokioita oli viisi, 7.4 - 16.5.2008 välisenä aikana, toimintahetket kestivät noin 45 minuuttia. Sisällöt toimintahetkissä olivat musiikki, kuva ja tarina sekä liikunta.

Palaute kevään projektista oli kaikilta osallistujilta hyvin positiivista ja projekti oli hyvin onnistunut. Vanukset olivat nauttineet lasten seurasta. Vanukset olivat mielellään mukana ja halusivat osallistua seuraavallakin kerralla. Lähtö tilaisuuteen oli ensin vaikeaa, mutta vanukset olivat tyytyväisiä jälkepäin, että olivat olleet mukana. Myös lapset saivat yhteisestä toiminnasta iloa. Kaikilla lapsilla ei ole enää isovanhempia tai isovanhemmat asuvat kaukana ja lapsilla näin ollen on ehkä vähän kontakteja vanuksiin. Vanhempien mielestä tällaista toimintaa pitäisi jatkaa, koska lapset olivat innoissaan käynneistä palvelukeskuksessa ja he kertoivat kotona lauluista ja leikeistä mitä olivat tuokioissa tehneet.

Onnistuneen projektin innoittamana esittelin projektiraportin esimiehelleni. Keskustelimme mahdollisuudesta tehdä opinnäytetyö lasten ja vanhusten yhteisestä toiminnasta, hänen mielestään idea oli hyvä ja näin ollen otin yhteyttä palvelukeskuksen toiminnanohjaajaan ja myös hän innostui asiasta. Tein alustavan opinnäytetyön suunnitelman ja lupakyselyn vanhemmille sekä lupahakemuksen Karjalohjan perusturvalautakunnalle, luvat saatuani ja suunnitelmani hyväksytyä aloin toteuttaa opinnäytetyötäni.

3.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyöni tarkoituksena on vahvistaa lasten ja vanhusten välistä yhteistä toimintaa

toiminnallisin keinoin. Tavoitteena oli kehittää toimintatapa, joka lisäisi päiväkodin lasten ja palvelukeskuksen vanhusten välistä vuorovaikutteista yhteistä toimintaa.

- lapset ja vanhusten yhteistyön lisääminen toiminnallisin keinoin
- vuorovaikutuksen lisääminen lasten ja vanhusten välillä

Yhteinen toiminta eri-ikäisten ihmisten välillä on vähentynyt yhteiskunnassamme. Toiminta suunnataan yleensä samanikäisille ihmisille. Päiväkodin ja palvelukeskuksen toiminnat ovat painottuneet omiin alueisiinsa ja lasten vierailut palvelukeskukseen ovat odotettuja hetkiä. Kunnat tarjoavat yleensä vain tiettyjä palveluja tietyille asiakasryhmille ja yhteistyö eri toimijoiden kesken on vähäistä. Tärkeiden ihmissuhteiden luominen ja säilyttäminen on hyvin tärkeää niin lapsuudessa, vanhuudessa ja läpi koko elämänkaaren. Tällä työllä on tarkoitus tukea vuorovaikutusta eri sukupolvien välillä toiminnallisin keinoin

3.3 Kohderyhmät

Opinnäytetyöni toteuttamiseen osallistui Karjalohjan päiväkodin Eulaalian lapsiryhmä, jossa nuorimmat olivat vasta kolme vuotta täyttäneitä sekä vanhimmat kevään aikana kuusi vuotta täyttäviä lapsia. Lasten vanhemmilta kysyin luvan toimintatuokioihin osallistumiseen (liite 3.) lapsia oli kaikkiaan 16 ryhmässä joista 12 palautti osallistumisluvan. Ryhmässä toimii yksi lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa.

Päiväkodissa järjestetään lapsille heidän kehitystään vastaavaa toimintaa, myös erilaisia juhlia, retkiä ja tapahtumia järjestetään, jotka yhdistävät niin lapsia kuin aikuisia. Päivähoidon henkilökunta tekee syksyllä vuosisuunnitelman, johon suunnitellaan koko päivähoidon yhteiset tapahtumat. Jokainen ryhmä tekee sen jälkeen oman vuosisuunnitelman ja vielä viikkosuunnitelman, jossa otetaan huomioon ryhmän lasten iät ja erityistarpeet. (Karjalohjan varhaiskasvatussuunnitelma 2007.)

Vuoden 2009 alusta Karjalohjan sosiaali- ja terveystalvelut siirtyvät Lohjan, Siuntion, Inkoon ja Karjalohjan sosiaali- ja terveystalveluiden yhteistoiminta-alueeseen (LOST). Palvelukeskus Tupala kuului näin ollen myös tähän uuteen yhteistoiminta-alueeseen. Hallinnollisesti palvelukeskus ei siis kuulu enää Karjalohjan kunnan tarjoamiin palveluihin.

Palvelukeskus Tupala sijaitsee aivan Karjalohjan keskustassa maaseudun rauhassa. Tupala tarjoaa niille henkilöille sosiaalihuollon ympärivuorokautista asumispalvelua, jotka eivät selviä enää tukipalveluiden ja kotihoidonkaan avustuksella omissa kodeissaan. Tupalassa on ympärivuorokautisia palveluasumispaikkoja 13 ja neljä paikkaa lyhytaikaista hoitoa

tarvitseville. Lyhytaikaishoidon paikoilla hoidetaan esim. Jos sairaalasta kotiutuva asiakas tarvitsee jatkohoitoa tai kun asiakas tarvitsee hoitoa omaishoitajan lakisääteisen loman ajaksi.

Palvelukeskuksessa tuotetaan mahdollisimman kodinomaista asumista ja kuntouttavaa työtettä toteutetaan asiakkaan parhaaksi. Palvelukeskuksessa on 17 vakituista työntekijää, joista 16 ½ on hoitotyössä. Sairaanhoidajia on kolme, joista yksi toimii toiminnanohjaajana, 13 lähihoitajaa tai vastaavan koulutuksen omaava sekä yksi kodinhoitaja. Palvelukeskuksessa asuvat vanhukset olivat iäkkäitä 73 - 95-vuotiaita (keski-ikä - 85 v) ja heidän liikunnallinen kuntonsa alkoi olla jo aika huono. (Karjalohjan kunta. Vanhuspoliittinen strategia 2008 - 2013.)

Laulu - ja leikkituokioihin osallistuvat kaikki lapset, joiden vanhemmat antoivat osallistumisluvan. Maalaus - ja liikuntatuokioihin osallistuivat ryhmän viisivuotiaat lapset. Lapset ovat olleet ryhmässä vähintään syksystä 2008. Ryhmään lapset ovat sosiaalisia ja rohkeita ottamaan kontaktia aikuisiin. Ryhmän lastenhoitajat osallistuvat tuokioihin ohjaajina ja arvioivat ja havainnoivat myös ryhmän toimintaa koko ajan. Palvelukeskuksen vanhukset osallistuivat kuntonsa mukaan tuokioihin, joko katsellen tai osallistuen itse toimintaan.

4 OPINNÄYTETYÖN ARVIOINTI MENETELMÄT

Opinnäytetyöni on toimintakeskeinen. Opinnäytetyöni koostuu toiminnallisesta osiosta, jossa havainnoin päiväkotien lasten ja palvelukeskuksen vanhusten vuorovaikutusta. Olen tutustunut vuorovaikutuksen teoriakirjallisuuteen sekä toiminnallisten menetelmien teoriaan sekä aikaisempiin tutkimuksiin. Lasten ja vanhusten yhteisistä toiminnoista, on hyvin vähän tutkimuksia. Tutkimukset käsittelevät yleensä saman ikäisten toimintaa. Koljonen & Liimatainen tekivät vuonna 2004 opinnäytetyön ”Hei meillä on ikäeroa melkein sata vuotta” - tutkimus esiopetusikäisten ja dementoituneiden ikäihmisten välisestä vuorovaikutuksesta, jossa he tutkivat lasten ja vanhusten vuorovaikutusta. Toiminnan tarkoituksena oli virittää vuorovaikutusta sukupolvien välillä. Heidän tutkimuksensa tulokset osoittivat, että yhteinen toiminta ja yhteiset kiinnostuksen kohteet synnyttivät runsasta vuorovaikutusta. Kokkonen (1979) teki yli sukupolvien menevän yhteistyö- ja vuorovaikutuskokeilun. Tavoitteena kokeilussa oli selvittää, miten ikäihmisten ja lasten yhteistoiminta oli mahdollista. Kokeilun kuluessa yhteistyö kehittyi lasten ja vanhusten välillä.

4.1 Havainnointi

Opinnäytetyössäni olen käyttänyt osallistuvaa havainnointia. Osallistuvassa havainnoinnissa on tyypillistä, että tutkija on mukana ryhmän toiminnassa ja havainnoi samalla tilannetta. Ohjasin itse toimintatuokioita ja samalla havainnoi tilannetta, mukana oli joka kerta myös toinen lapsiryhmän aikuisista, joka myös havainnoi toimintaa ja me molemmat kirjassimme muistiin toimintatuokion havainnot. Havainnoimme tuokioissa sitä miten lapset ja vanhukset kohtasivat toisensa. Luotiinko katsekontakteja paljon, puhuivatko lapset ja vanhukset keskenään ja mistä he puhuivat. Miten osallistujat viihtyivät ja ottivat osaa toimintaan. Keskustelimme toiminnan aikana vanhusten kanssa siitä miten he kokivat toiminnan ja he myös antoivat palautetta jos joku asia ei heitä miellyttänyt esimerkiksi ”Minä en maalaa kun en osaa maalata.” tai ”En laula, minä vain kuuntelen.”

Havainnoinnilla saadaan tietoa siitä miten ihmiset toimivat eri tilanteissa. Se on myös hyvin työläs menetelmä ja tästä syystä usein kyselyt ja haastattelut ovat osittain syrjäyttäneet sen tutkimuksissa. Havainnoinnilla voidaan kuitenkin saada välitöntä ja suoraa tietoa eri toimijoiden käyttäytymisestä. (Hirsjärvi ym. 2007: 207 - 209.)

4.2 Palautekysely

Kysely on yksi tapa kerätä aineistoa ja tietoa. Kyselyssä kysymykset kysytään kaikilta vastaajilta täsmälleen samalla tavalla. Kyselytutkimuksen etuna on, että voidaan kysellä suurelta joukolta monia eri asioita. Mutta kyselyssä on myös heikkoutensa. Muun muassa, onko vastaaja ottanut vakavasti kyselyn, ei voida olla varmoja, onko kysymysten asettelu onnistunut sekä vastaamattomuus kyselyyn voi nousta suureksi. (Hirsjärvi ym. 2007: 188 - 192.) Palautekyselyn tein lasten vanhemmille (liite 5). Vanhemmilta kysyttiin heidän lapsensa suhtautumisesta toimintaan ja vanhuksiin sekä mitä mieltä he vanhempina olivat tällaisesta toiminnasta. Kysyttiin myös minkälaista yhteistyötä heidän mielestään lapsille ja vanhuksille pitäisi järjestää. Palautekyselyn tein myös sen ryhmän henkilökunnalle, josta lapset osallistuivat toimintaan sekä palvelukeskuksen henkilökunnalle (liite 4). Kyselyssä kartoitettiin henkilökunnan mielipiteitä toiminnan merkityksestä lapsille ja vanhuksille sekä sitä miten tuokiot olivat sujuneet heidän mielestään. Kyselyssä kysyttiin vielä henkilökunnan halukkuutta toteuttaa tällaista yhteistyötä sekä miten sitä voisi toteuttaa ja minkälaisia haasteita ja mahdollisuuksia tällainen yhteistyö tuo tullessaan.

4.3 Tuokioiden arviointia

Opinnäytetyöni tarkoituksena on vahvistaa lasten ja vanhusten välistä yhteistä toimintaa toiminnallisilla keinoilla. Tavoitteena oli kehittää toimintatapa, joka lisäisi päiväkodin lasten ja palvelukeskuksen vanhusten välistä vuorovaikutteista yhteistä toimintaa.

4.3.1 Prosessiarviointi

Opinnäytetyöni oli toiminnallinen prosessi ja koko prosessin ajan havainnoin ja tein arviointia. Seppälä-Järvelän (2004: 13 - 22.) mukaan prosessiarviointi antaa työkaluja prosessin seurantaan, sen ymmärtämiseen ja ohjaamiseen sekä selventää dokumentointia. Prosessiarvioinnissa tarkastellaan prosessin toimintaa. Toiminnan kautta pyritään asetettuihin tavoitteisiin ja tällöin se toimii ohjaamisen välineenä ja palautteen antajana. Prosessin jatkuva arviointi helpottaa myös toiminnan näkyväksi tekemisen.

Arvioinnin voi jakaa kolmeen osaan, kuka arvioi, mitä arvioi ja miten arvioi. Arviointi suoritettiin sisäisenä arviointina, siten että minä sekä työparini arvioimme joka tuokion jälkeen toiminnan ja kirjasimme havainnot muistiin. Opinnäytetyöni on hyvin pienimuotoinen ja resurssit olivat hyvin rajalliset, näin ollen itsearviointi voidaan nähdä riittävänä evaluaation toteuttamiseksi.

4.3.2 Reflektiivinen itsearviointi

Seppälä-Järvelän mukaan (2004: 24.) itsearviointi on hyvin tärkeää kehittämistyössä. Työntekijät itse arvioivat omaa työtään ja muokkaavat erilaisia arviointimenettelyjä. Itsearviointi kehittää omaa työtä parhaiten ja tiedot ovat välittömästi käytettävissä. Se on myös keino tehdä työtä läpinäkyväksi. Reflektiivisyys on itsearvioinnin perusta. Ylirukan (2000: 24 - 25.) mukaan reflektiivisyys on valmiutta sekä työn että ammatillisen ja henkilökohtaisten lähtökohtien tiedostamiseen ja arviointiin.

Toiminta tehtiin suhteellisen lyhyellä aikavälillä, keväällä 2009 oli viisi toimintatuokiota. Näin ollen reflektiivinen itsearviointi oli tärkeässä asemassa. Reflektiivistä itsearviointia toteutin koko prosessin ajan. Jokaisen toimintahetken jälkeen keskustelin tuntemuksista osallistujien kanssa, kirjasin ylös havainnoinnit lasten ja vanhusten välisestä vuorovaikutuksesta sekä siitä miten kaikki osallistuivat toimintaan. Näin pystyin arvioimaan miten jokainen toimintakerta oli onnistunut. Arviointia tehdessäni hyödynsin näitä toimintakertojen havainnoiteja.

4.3.3 Aineiston analyysi

Laadullista aineistoa voidaan tulkita ja analysoida monista näkökulmista. Kerätyn aineiston avulla voi löytää uusia näkökulmia analyysiin tai jopa idean tutkimukseen voi löytää vasta aineistosta. (Eskola 2001: 136.)

Kerätyn aineiston luokittelin teemoittain palautekysymysten mukaisesti. Hirsjärvi & Hurmeen

(2001: 147.) mukaan aineiston luokittelu helpottaa aineiston jäsentämistä ja tulkitsemista. Luokittelulla pyrin saamaan aineistosta selville kaiken olennaisen tiedon. Ongelmien ratkaisujen kannalta teemoittelua pidetään hyvänä analyysitapana (Eskola & Suoranta 2003: 174 - 178). Tutkin aineistoa ja pohdin analyysin tuloksia. Tein johtopäätökset aineistoon pohjaten ja pyrin vertaamaan saatuja tuloksi aiheesta olevaan tutkittuun tietoon. Tulkinnan avulla oli tarkoitus kokonaisvaltaisesti nähdä tutkittava aihe.

5 OPINNÄYTETYÖN TOIMINTA

*”Iso ja pieni on yhdessä kaksi,
kaksi voi yhdessä leikkiä.
Ei tunne itseään vieraaksi
hellyydellä voi täyttyä.
Iso ylettyy helposti korkealle,
pieni taas mahtuu kaapin alle.
Iso voi pientä sylissä helliä,
pieni voi ison sylissä kelliä.”*

(tuntematon)

Keväällä 2008 puhuin palvelukeskuksen toiminnanohjaajan ja päiväkodin johtajan kanssa halustani tehdä opinnäytetyö lasten ja vanhusten yhteistyöstä. He innostuivat myös asiasta ja lupasivat puoltaa lupahakemustani perusturvalautakunnassa. Lokakuussa tein lupahakemuksen perusturvalautakuntaan ja marraskuussa lupa opinnäytetyön tekemiseen myönnettiin.

Toiminnan suunnittelin niin, että lapset ja vanhuksot olisivat mahdollisimman paljon vuorovaikutuksessa keskenään. Vanhuksia oli paikalla 5 - 10 / kerta, lapsia 6 - 12 / kerta. Tuokioita oli yhteensä viisi kertaa ja tuokiot pidettiin huhti-toukokuussa joka toinen viikko ja tuokiot kestivät noin 45 - 60 min / kerta. Maalaustuokio pidettiin palvelukeskuksen ruokasalissa, liikunta ja laulutuokiot oleskelutilassa.

Joka toinen tuokio oli musiikkia ja leikkiä. Lauloimme ja leikkimme tuttuja ja hieman tuntemattomampia lauluja. Vanhuksot osallistuisivat tuttujen laulujen laulamiseen ja myös leikkeihin, voimiensa mukaan. Tuokiot alkoivat jo kevättalvella, joten laulut kertoivat niin talvesta kuin keväästäkin. Viimeisellä kerralla lapset esittivät kevätjuhla ohjelmistonsa.

5.1 Ensimmäinen tuokio, musiikkia

Ensimmäisellä kerralla esittelimme itsemme toisillemme ja kerroin mitä olimme tulleet tekemään. Kerroin vielä myös opinnäytetyöstäni ja muistutin valokuvauksesta. Puhuimme myös siitä, että kenenkään ei ole pakko olla mukana vaan mukanaolo on vapaaehtoista. Vanhukset olivat ryhmittyneet istumaan palvelukeskuksen olohuoneeseen ja olivat hyvin odottavan näköisiä. Mukana oli jo keväällä 2008 mukana olleita vanhuksia sekä myös aivan uusia tuttavuuksia. Vanhukset etsivät katseillaan tuttuja lapsia, jotka olivat mukana kevään 2008 tuokioissa ja lapsista vain kaksi oli ollut keväällä 2008 mukana. Lapset katselivat vanhuksia hyvin vakavina ja eräs poika oli jopa itkuun purskahtamaisillaan. Tuokio alkoi tutulla laululeikillä, Lintu lensi oksalle. Lapset aloittivat leikin ja laulamisen hieman arasti. Muutamalle vanhukseksi laulu oli tuttu omasta lapsuudesta ja he yhtyivät mukaan laulamaan ja kädet alkoivat automaattisesti taputtaa rytmiä. Lapset ja vanhukset eivät kommunikoineet keskenään suoraan vaan keskustelu kulki minun kauttani. Vein tuokiota eteenpäin pienillä asioilla ja kysymyksillä.

”Seuraavaksi tehdään isännälle talo, kuka tulee isännäksi?

”Ystäviä me tarvitsemme kaikki, mikä laulu kertoo ystävydestä?”

Kun lauloimme kaikille tutun lastenlaulun Rati-riti-rallaa, niin vanhusten ilmeistä huomasi, että laulu oli tuttu, toiset hymyilivät iloisesti ja leikkivät mukana, toiset liikuttuivat niin että silmiin nousi kyneleet. Toinen vanha laulu Oravan pesä toi myös muistoja mieleen ja vanhukset kommentoivat.

”Tätä mekin laulettiin koulussa.”

”Joko nämä lapset ovat koulussa, millä luokalla?”

”Hih, hih, (tytöt tirskuivat) me muka jo koulussa..”

Tuokio oli enemmän kuuntelemista ja laulamista kuin puhetta. Vain muutama vanhus esitti kysymyksen johon minä vastasin, koska lapset eivät vastanneet tai puhuivat niin hiljaa, etteivät vanhukset kuulleet. Lapset eivät paljon puhuneet, he noudattivat leikki- ja lauluohjeita ja muuten he vain kuuntelivat. Vuorovaikutusta oli kuitenkin hyvinkin paljon, vanhukset ja lapset katselivat toisiaan ja vanhukset hymyilivät lasten kommenteille. Vanhusten ilmeet ja eleet olivat hyväksyviä ja avoimia. Lasten vuorovaikutus oli kuitenkin varovaista.

5.2 Toinen tuokio, maalausta

Toisella tuokiolla kokoonnuimme palvelukeskuksen ruokasaliin. Levitimme pöydille suojaliinat, koska tarkoituksena oli maalata silkkihuiveja. Silkkiliinat oli laitettu valmiiksi kehyksiin. Opastin vanhukset ja lapset paikoilleen pöytien ääreen. Maalaaminen aloitettiin sulassa sovussa. Kun liina oli yhdessä maalattu, vaihtui lapsi ja otettiin uusi liina maalaukseen. Näin kaikki lapset pääsivät keskustelemaan ja maalaamaan yhdessä vanhuksen kanssa, Omaa maalausvuoroaan odottavat lapset piirsivät kesäisiä kuvia, jotta heidän ei tarvinnut odottaa toimitettomana.



Kuva 1 Yhteistyöllä yhdessä

Vanhukset eivät ensin innostuneet ja protestoivatkin hieman sanoen, etteivät osaa maalata. Kuitenkin kun lapset aloittivat maalaamisen, ottivat vanhuksetkin siveltimen käteensä ja alkoivat maalata. Lasten ja vanhusten välillä oli jonkin verran vuorovaikutusta, he puhuivat toisilleen ja lapset antoivat ohjeita maalauksesta.

”Teetkö sinä tuohon kukkasen?”

”Laita tuohon keltaista väriä.”

”Voiko tuohonkin maalata?”

”Sun vuoro maalata jotain...”

Toiset lapset ottivat rohkeammin kontaktia kuin toiset ja vastailivat reippaasti vanhusten kysymyksiin. Kaikki lapset halusivat maalata vanhusten kanssa ja maalausta olisi haluttu jatkaa mutta lounasaika lähestyi. Jokaiseen liinaan ripoteltiin vielä karkeaa suolaa, imemään

liian värin ja kosteuden pois. Tätä tehdessäni eräs mies tuli istumaan pöytään, jolla oli liinoja, hän tuli jo odottamaan lounaan alkamista. Hän kysyi ”Miksi teet tuolla tavalla?” Kerroin hänelle miten suola vaikuttaa liinassa ja sitten hän kehuu liinoja kauniiksi. Ehdotin hänelle, että hän voisi tulla myös maalaamaan, mutta siihen hän ei suostunut. Hän sanoi vain katselevansa.



Kuva 2 Valmis liina

Maalauksen aikana lapset ja vanhukset olivat hyvin lähellä toisiaan. Vuorovaikutusta oli runsaasti. Lasten ilmeet ja eleet olivat vielä hieman jännittyneitä mutta vanhukset hymyilivät ja keskustelivat lasten kanssa siitä mitä he olivat yhdessä maallaneet. Vuorovaikutusta oli paljon, koska työskenneltiin hyvin lähellä toisiaan.

5.3 Kolmas tuokio, musiikkia

Kolmas tuokio oli jälleen musiikkia. Lauoimme tuttuja lauluja, joihin lapset ja vanhukset osallistuivat mielellään. Lapset olivat jo odottaneet ja kyselleet koska taas mennään laulamaan. Vanhukset keskittyivät lauluihin hyvin ja seurasivat lasten leikkiä tarkasti. Vanhukset kommentoivat ja kehuivat lasten laulua ja leikkiä.

"Olettepa te taitavia!"

"Niin hienosti meni."

"Kiitos teille lapset. Voi, voi, minulla ei ole teille nyt mitään namia kiitokseksi."



Kuva 3 Laululeikkejä yhdessä laulaen

Yhdessä laulaminen synnytti nyt lasten ja ikäihmisten välillä keskustelua. Puhuttiin lauluista ja mietittiin mistä ne kertoivat. Vuorovaikutusta oli jo huomattavasti enemmän. Lapset vastailivat jo paremmin vanhusten kysymyksiin. Vanhukset kommentoivat leikkejä ja lauluja. Muistot tulivat taas selvästi mieleen, vanhukset tapailivat sanoja ja kädet taputtivat tahtia lasten leikkiessä.

5.4 Neljäs tuokio, tuolijumppaa

Neljännän tuokion aiheena oli tuolijumppa, siten että vanhus istui tuolilla ja lapsi oli hänen parinaan. Mietin hieman lasten sijoittelua, koska toiset lapset olivat hyvin ujoja. Parit kuitenkin muodostuivat. Erän vanhus sanoi heti: *"Minä haluan tämän tytön parikseni."* Tuolijumpan aiheena oli siis yhdessä tekeminen erilaisilla välineillä. Ensin annoin jokaiselle vanhukselle silkkihuivin, ja niitä ensin katseltiin ja ihasteltiin ennen kuin päästiin aiheeseen. Vanhus heitti vuoroin molemmilla käsillä huivia ylös ja lapsi otti sen kiinni, jos sai, tai haki

liinan ja antoi sen vanhukselle, joka heitti liinan uudelleen. Lapsilla oli hauskaa siepatessaan liinoja ilmasta tai kontatessaan hakemaan liinaa sohvan alta.



Kuva 4 Tupsupallot lentävät

Naurua ja iloa kuului joka puolelta. Seuraavana olivat vuorossa hernepussit. Lapsi laittoi hernepussin johonkin kohtaan itsessään, esimerkiksi pään päälle, kainaloon, polven päälle ja vanhus laittoi hernepussin samaan paikkaan. Välillä lapsi auttoi vanhusta hernepussin paikoilleen laittamisessa. Keskustelua syntyi molemmin puolin.

”Täs on vaikea pysyä.”

”En minä yletä tuonne pään päälle.”

”Oletpas taitava poika.”

”Mä voin auttaa sua.”

Sitten oli vuorossa langasta tehdyt tupsut. Pareittain vanhukset ja lapset heittelivät tupsuja toisilleen. Naurua syntyi kun tupsut lentelivät minne sattui. Yksi vanhuksista nauroi kippurassa, niin ettei tupsun heittämisestä meinannut tulla mitään ja lapsi katseli ihmeissään, että mitä tässä nyt tehdään. Eräs ohi mennyt hoitaja tuumasi, *”että kyllä nyt tulee taas vuosia lisää kun noin kauheasti naurat ja varo vaan ettei mene pissat housuun.”*



Kuva 5. Nauru pidentää ikää

Lopuksi käytettiin nystyräpalloja, joilla vuorotellen hierottiin varovasti toisiaan. Vanhus hieroi lasta ja toisin päin. Ensin lapset hieman vielä arastelivat, he katsoivat minua ja hakivat rohkaisua. Kohta lapset kuitenkin kuljettivat palloa vanhuksen hartioilla ja selästä käsivarsiin. Rohkeasti lapset myös antoivat vanhusten hieroa pallolla itseään. Koskettelua ja keskustelua syntyi paljon. Vuorovaikutus lasten ja vanhusten välillä oli runsasta. Osallistuminen oli aktiivista ja selvästi kaikki nauttivat toiminnasta. Vanhukset hymyilivät paljon ja lapsia nauratti kun pallo kulki pitkin selkää. Eräs hoitajakin halusi osallistua ja pyysi palloa. Hän hieroi asukasta hyvin hellästi. Kuvaa ottaessani hän vain toivoi naurahtaan, ”ota kuva niin ettei minua näy”.



Kuva 6. Nystyräpallo hieroo hellästi

5.5 Viides tuokio, musiikki

Viides tuokio oli musiikkia. Lasten kevätjuhla oli lähellä ja veimme oman ohjelmanumeromme nyt vanhusten iloksi. Pienet lapset esittivät oman leikkinsä, Hiiri meni pallokauppaan. Sen jälkeen Isot tytöt tanssivat Kehäkukkanen pieni pyörii ja isot pojat Intiaanilaulun ja tämän jälkeen vielä kaikki lapset lausuiivat Immi Hellenin runon Linnun pesä. Vanhukset hymyilivät paljon ja taputtivat käsiään. Keskustelimme lauluista ja tällä kertaa laulut ja leikit olivat vieraampia, mutta selvästi pidettyjä. Yhteisesti leikimme leikin, Mä kuljen metsätietä ja viimeisteisenä lauluna lauloimme ja leikimme, Suljen ihanan soittorasian.

Vuorovaikutus oli katselemista ja kuuntelemista. Lapsista selvästi huomasi, että nyt laulettiin jo rennosti. Vanhukset ottivat katsekontaktia lapsiin ja hymyilivät heille. Lopuksi vilkuteltiin kauan. Lapset toivottivat vanhuksille hyvää kesää ja vanhukset toivottelivat pikaisia näkemisiä.

"Hei, hei, hyvää kesää!"

"Tulkaa pian uudestaan."

"Koska mennään taas kävelemään?"

Vaikka tilanne oli sellainen, että lapset esiintyivät ja vanhukset olivat katsojia, niin osallistuminen oli kuitenkin aktiivista. Vanhukset eläytyivät leikkeihin ja lapset olivat hyvin rohkeita. Vuorovaikutusta oli runsaasti ja lopuksi keskusteltiin ja mietittiin miten voisimme jatkaa yhteisiä tuokioita. Vanhukset toivovat, että lapset kävisivät usein ilostuttamassa heitä ja lapsetkin olivat lopulla hyvin rohkeita ottamaan kontaktia vanhuksiin.

6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

6.1 Eettisyys

Opinnäytetyössäni pidin tärkeänä noudattaa sosiaalialan eettisiä periaatteita (Arki, arvot, elämä, etiikka.), niin että jokaisella oli oikeus itse päättää omasta osallistumisestaan toimintaani ja kohtelin kaikkia yksilöllisesti ja kunnioittavasti.

Eskola & Suoranta (1998: 52.) kirjoittavat, että tutkimuksia tehtäessä eettiset kysymykset nousevat koko ajan pinnalle. Tieteellisiä tutkimuksia tehtäessä on noudatettava niille asetettuja yleisiä eettisiä periaatteita, jotka alkavat aivan työn suunnitteluvaiheen alusta ja jatkuvat tutkimuksen julkaisemiseen asti.

Valittaessa tutkimuskohdetta, on mietittävä, kenen ehdoilla valitaan ja miksi tutkimus yleensä tehdään. Kun tutkimus kohdistuu ihmisiin, on tärkeää selvittää kaikkien osapuolien suostumus tutkimuksiin. (Hirsjärvi ym. 2004: 26.)

Tutkimuksen eettisyys edellyttää siis myös tutkimusluvan hankkimista ja tutkittavien suostumista tutkimukseen. Hain tutkimusluvan Karjalohjan perusturvalautakunnalta (Liite 1.), ja tutkimuslupa käsiteltiin ja myönnettiin 27.11.2008. (Liite 2.) Koin tärkeänä, että toimintaan osallistuvien itsemääräämisoikeutta kunnioitettiin ja jokainen oli mukana vapaaehtoisesti ja omasta kiinnostuksestaan ja halustaan. Pyysin lasten vanhemmilta luvan kirjallisena (liite 3.) toimintaan osallistumisesta sekä valokuvausluvan että kuvien käyttöluvan opinnäytetyössäni. Näin vanhemmat saivat käyttää päätösvaltaa omien lastensa osallistumiseen. Myös lapsilta kysyttiin, haluaako hän osallistua toimintatuokioon ja yksi lapsista kieltäytyi ja hänen toivettaan kunnioitettiin. Palvelukeskuksen henkilökunta oli puhunut vanhuksille toiminnasta ja toimintaan osallistumisesta. Myös vanhuksille osallistuminen oli vapaaehtoista.

Luottamuksellisuus on tärkeä periaate omassa työssäni päiväkodissa ja näin ollen olen käsitellyt tutkimusaineistoa siten, että tutkimukseen osallistuneita ei voi tunnistaa. Valokuvat on rajattu ja lapsista ja vanhuksista ei puhuta nimillä opinnäytetyössäni.

6.2 Luotettavuus

Virheiden välttäminen on tutkimustoiminnassa ensiarvoisen tärkeää. Luotettavuutta on sen tähden pyrittävä arvioimaan kaikissa tutkimuksissa. Luotettavuutta voidaan mitata monin eri tavoin. (Hirsjärvi ym. 2007: 226.) Havainnointia ohjaa aina havainnoijan ennako asenteet, siten havainnointi on subjektiivista toimintaa. Voi olla havainnointia tehtäessä vaikeaa erottaa tutkimuksen kannalta olennaiset asiat ja jättää merkityksettömät huomioimatta. Mieliala ja vireystaso esimerkiksi vaikuttavat havaintojen tekemiseen. (Eskola ym. 1998: 103.) Toimintatuokioissa oli aina minun lisäksi ryhmän toinen aikuinen mukana, joka havainnoi myös koko ajan toimintaa ja kirjasi ylös havainnointinsa. Myös palvelukeskuksen henkilökuntaa oli toimintahetkissä mukana, aina kun muilta töiltään ehtivät. He ovat kirjanneet havaintojaan palautekyselyyn.

7 PALAUTE JA JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Palaute vanhemmilta

Lähetin kaikille niille vanhemmille, joiden lapsi osallistui toimintaan palautekyselyyn (12 kpl). Palautekyselyyn palautti seitsemän vanhempaa. Vanhemmilta saatu palaute oli hyvin positiivista.

Palautekyselyssä kysyttiin lapsen suhtautumista toimintatuokioihin sekä kertoiko lapsi tuokioista kotona ja mitä hän kertoi ja kuinka paljon. Kysymyksillä kartoitettiin myös sitä onko lapsen suhtautuminen muuttunut vanhuksia kohtaan. Vanhempien mielipidettä kysyttiin tällaisen toiminnan järjestämisestä sekä millaista yhteistyötä he toivoisivat lastensa ja vanhusten välille.

Lapset olivat pääsääntöisesti pitäneet toiminnasta, vain yksi lapsi ei ollut pitänyt tuokioista palvelukeskuksessa. Neljä lapsista oli kertonut paljon toiminnasta, yksi oli kertonut vähän ja kaksi ei ollut osannut kertoa. Lapset olivat kertoneet mitä olivat vanhusten kanssa tehneet ja laulaneet. Yksi lapsi kertoi vanhemmilleen mitä olivat puhuneet vanhuksen kanssa.

Kaksi vanhempaa oli sitä mieltä, että heidän lapsensa suhtautuminen vanhuksiin oli muuttunut. Kaksi ei osannut sanoa ja kolmen mielestä lapsen suhtautuminen ei ollut muuttunut.

*”On sanonut, että ei tarvitse pelätä vanhaa ihmistä,
vaikka olisi hassun näköinen. Omassa perheessä iäkäs*

vanhus, joten on kuitenkin tuttua.”

”Juttelee tapaamistaan vanhuksista kuin kavereista ja mitä heille on kertonut, kuullut heiltä. Juttelee mummoista ja jopa yhdestä mies-mummosta.”

Vanhempien mielestä tällainen toiminta on tarpeellista ja toimintaa tulisi jatkaa. Toiminta rikastuttaa niin lasten kuin vanhusten elämää ja antaa virikkeitä molemmille. Molemmille osapuolille toiminta tuo myös vaihtelua arkeen.

”Erittäin positiivista. Sukupolvien välinen kuilu on nykyään suuri, eikä lapsilla useinkaan ole mahdollisuutta luontevaan kanssakäymiseen vanhusten kanssa.”

”Mahtavaa toimintaa!! Avartaa niin lapsen kuin vanhuksen ajatusmaailmaa ☺ ”

”Lapsemme oli sitä mieltä, että tällaista kivaa toimintaa pitäisi olla useammin. Me vanhemmat olemme samaa mieltä.”

”En ehkä tiedä tarpeeksi, mutta periaatteessa pidän toimintamallista.”

Vanhemmat toivovat, että lasten ja vanhusten välillä olisi luontevaa vuorovaikutteista yhdessäoloa säännöllisesti, liitettynä päiväkodin toimintasuunnitelmaan. Säännöllinen toiminta loisi lämmintä yhdessäoloa, jutustelua puolin ja toisin, jolloin lapset oppisivat luontevan suhtautumisen vanhuksiin ja vanhukset saisivat virikkeellistä toimintaa lasten kanssa.

”Hauskaa yhdessäoloa, jumppatuokio oli varmasti molemmista osapuolista tosi mukava.”

”Askartelua, tarinatuokioita, vanhanajan leikkijä.”

”Vähän useammin lapset kävisivät seurustelemassa vanhusten kanssa, oppisivat näkemään ja kuulemaan hauskoja tarinoita.”

”juuri tällaista, eli lauluhetkiä, jumppaa, maalausta ja säännöllisin väliajoin esim. 1 x kk, niin se tulisi lapsillekin osaksi päiväkotitoimintaa.”

7.2 Palaute henkilökunnalta

Henkilökunnasta kuusi palautti palautekyselylomakkeen (Liite 4.). Henkilökunta suhtautui hyvin myönteisesti toimintaan ja toiminnassa oli mukana henkilökuntaa niin päiväkotiryhmästä kuin palvelukeskuksesta. Henkilökunnalta kysyttiin tällaisen toiminnan merkitystä niin lapsille kuin vanhuksille sekä miten heidän mielestään tuokiot sujuivat ja mitä mieltä he ovat tällaisista tuokioista. Kysyttiin myös voiko tällainen toiminta lisätä päiväkodin ja palvelukeskuksen yhteistyötä. Henkilökunnan valmiutta toteuttaa tällaista yhteistyötä kysyttiin sekä millaista yhteistyötä heidän mielestään voisi lasten ja vanhusten välillä toteuttaa. Henkilökunnalta kysyttiin mitä olisi huomioitava ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia tällainen yhteistyö tuo tullessaan.

Henkilökunnan mielestä tällaisella yhteisellä toiminnalla on hyvin suuri merkitys niin lasten kuin vanhustenkin elämään. Lasten näkökulmasta pidettiin tärkeänä sitä, että lapset oppivat tuntemaan vanhuksia ja kohtaamaan luontevasti vanhuksia ja vammaisia. Henkilökunta huomioi myös sen, että vanhukset eivät enää nykypäivänä ole kaikille lapsille arkipäivää koska isovanhempia ei välttämättä ole tai he asuvat hyvin kaukana.

”Lapsetkin näkevät elämänkaaren ja oppivat kunnioittamaan ja ehkä toimimaan ja käyttäytymään vanhusten kanssa.”

”Vanhuksen kohtaaminen luonnolliseksi, lapset eivät ehkä nykyään tapaa vanhuksia jokapäiväisessä elämässään. Eriaisuuden ymmärtäminen, luovan toiminnan pos. vaikutukset.”

”Eri ikäpolvet kohtaavat.”

Vanhusten kohdalla pidettiin tärkeänä, että vanhukset saavat vaihtelua, piristystä ja iloa päiväänsä. Myös virikkeiden tärkeys ja yhdessä tekeminen koettiin tärkeäksi. Vanhuksille tulee myös lasten vierailuista muistikuvia heidän omasta elämästään, lapsuudesta, omista lapsista ja lastenlapsista.

”Piristävä, virkistävä, mielialaa kohentavaa virikkeellistä toimintaa.”

”Saavat nauttia lapsien läsnäolosta ja esityksistä / tekemisistä. Voivat palata muistoissaan omien lastensa ja lastenlastensa lapsuuteen.”

Toimintatuokiot sujuivat henkilökunnan mielestä hyvin. Henkilökunnan mielestä

toimintatuokioita pitäisi järjestää säännöllisesti, koska vanhuksille on hyvin vähän virikkeellistä toimintaa ja ajankulua. Vanhukset nauttivat kaikesta näkemästään ja kuulemastaan. Lapset toimivat reippaasti ja osallistuivat mielellään tuokioihin. Ainoastaan yksi osallistumisluvan toimintatuokioihin saanut lapsi ei halunnut osallistua ollenkaan toimintaan ja hän halusi mieluummin jäädä päiväkotiin pienempien lasten kanssa. Henkilökunnan mielestä ohjaus oli selkeää ja sopi hyvin niin lapsille kuin vanhuksille. Ilmapiiri koettiin positiiviseksi ja toiminta vaihtelevaksi.

”Vanhukset nauttivat lapset käyttäytyivät alkuhämmennyksen jälkeen hienosti”

”Lapsilla ja vanhuksilla hauskaa keskenään.”

Lapset ja ohjaajat vetivät tuokion reippaalla otteella. Toiminta oli vaihtelevaa. Vanhuksilla oli hauskaa.”

”Saisi olla enemmän esim. 1 x kk”

”Jäi hyvä mieli ja varmasti vanhuksetkin tykkäsivät ja näyttivät ilahtuneilta.”

Henkilökunnan mielestä päiväkodin ja palvelukeskuksen yhteistyötä tulisi lisätä ja toimintaa voisi järjestää säännöllisesti. Yhteisesti voisi suunnitella toimintaa, retkiä ja pidempiä projekteja. Myös hyväkuntoisten vanhusten vastavierailuja päiväkotiin voisi suunnitella.

”Jos toiminta olisi säännöllisesti, se lisäisi yhteistyötä ja toisi jatkuvuutta.”

”Lasten säännölliset käynnit olisivat suotavia, on toiminta sitten mitä hyvänsä. Toiminnalle tulisi jatkuvuutta ja se voisi poikia lisää erilaisia toiminta muotoja”

”Säännölliset käynnit, olisi mitä odottaa hetkiä.”

Henkilökunnasta viisi oli valmis toteuttamaan lasten ja vanhusten yhteistyötä, yksi vastaajista vastasi ”en tiedä”. Myöntävän vastauksen antaneet pitivät toimintaa tärkeänä. Heidän mielestään oli myös tärkeää, että lapset ja vanhukset kohtaavat arkielämässä, saisivat uusia kokemuksia ja virikkeitä. Toiminnan katsottiin myös tuovan vaihtelua päiväkodin toimintaan ja luovan uusia haasteita henkilökunnalle.

”jotta vanhukset saisivat lisää sisältöä omaan elämään ja virikkeitä, hyviä muistoja ja muistutuksia menneisyydestä”

”on ilo katsoa sekä lasten että vanhuksien onnellisia ilmeitä yhdessä tehdessä”

Henkilökunnan mielestä lasten ja vanhusten välillä voisi toteuttaa hyvin monipuolista yhteistyötä: erilaisia retkiä, askartelua, tarinatuokioita, laulantaa, jumppaa. Myös selkeästi lasten esiintymiset oli toivottua. Jopa pieniä näytelmiä toivottiin, mutta siinä saattaa lasten ikä luoda liian suuren esteen, sellaisen toivomuksen toteuttamiseen.

”Ryhmäkyläilyä, kävelyretkiä, vierailuja päiväkotiin, isojen juhlapyhien huomiointi, laulut, leikit, satutuokiot yms.”

Asioita, joita henkilökunnan mielestä tulisi huomioida yhteistyössä, nousi päällimmäiseksi ohjaajien jaksaminen ja resurssit, sekä toteuttajien vapaaehtoisuus. Myös molempien yksiköiden päivärytmit tulee huomioida sekä lapsiryhmän koko ja ikä sekä vanhusten kunto. Tuokioiden tulisi olla lyhyitä ja sidoksissa toisiinsa, kuten tässä projektissa oli maalaus ja jumppa.

”osallistujien jaksaminen, ei liian monimutkaista tai pitkäkestoista ohjelmaa huom. myös ajankohta”

”lyhyitä tuokioita, jotka voisivat olla jatkumoina toisiinsa nähden, kuten liinojen teko ja sitten jumppaa niiden kanssa”

Henkilökunnan mielestä yhteistyö luo haasteita toimintaan. Haasteena koettiin resurssit ja se, miten yhteistyötä voisi kehittää, että siitä saataisiin jatkuva työskentelytapa. Myös vapaaehtoisuus tämän tyyliseen työskentelyyn koettiin tärkeänä. Oman haasteen luo myös se miten lapset saadaan avoimesti luottamaan vanhuksiin ja saadaanko vanhukset mukaan toimintaan. Toimintatapa koettiin kuitenkin mahdollisuutena kehittää omaa työskentelyä ja se mahdollistaisi eri toimipaikkojen yhteenkuuluvuutta ja toisten kunnioittamista. Toimintatuokiot loisivat myös mahdollisuuden pienentää sukupolvien kuilua ja mahdollistaisi sukupolvien yhteistyön. Yhteistyö mahdollistaisi erilaisuuksien hyväksymisen ja mieluisan tekemisen päivärytmiin.

”Lapset oppivat hyväksymään erilaisuutta paremmin. Ehkä ei isompana tarvitse potkia mummuja päähän.”

7.3 Johtopäätökset toiminnasta

Yhteinen toiminta lasten ja vanhusten välillä koettiin hyvin positiiviseksi asiaksi. Lapset nauttivat toiminnasta vanhusten kanssa ja rohkaistuivat projektin edetessä huomattavasti. Vanhuksille toiminta toi päiviin vaihtelua ja iloisia yhdessäolo hetkiä lasten kanssa. Laulaminen ja leikkiminen olivat ilon aihe molemmille ryhmille. Vanhat lastenlaulut toivat muistoja vanhusten mieleen ja vuorovaikutusta syntyi paljon. Kun laulut olivat tuttuja lapsille, he rohkaistuivat vapaasti leikkimään ja vanhukset muistelivat omia lastenlaulu aikojaan. Vanhukset hymyilivät ja taputtivat lasten lauluille ja leikeille.

Musiikkituokiot olivat selvästi vanhuksille mieluisimpia, koska lasten iloisen liikkumisen ja leikin seuraaminen toi hymyn ja jopa kyynelien vanhusten silmään. Osallistuminen oli seuraamista ja katseita vanhusten puolelta. Tutut lastenlaulut saivat myös vanhukset ja palvelukeskuksen hoitajat laulamaan. Sen jälkeen syntyi hieman keskustelua näistä lauluista ja leikeistä. Vanhukset kyselivät jonkin verran lapsilta, mutta lapset eivät kovin paljon vastailleet, vaan ottivat tuolloin katsekontaktin meihin ohjaajiin kuin kysyen neuvoa.

Maalaustuokio sai aikaan hyvää molemmin puolista vuorovaikutusta. Kun lapsi ja vanhus työskentelivät yhdessä maalaten liinaa, syntyi paljon keskustelua. He keskustelivat siitä mitä maalasivat sekä myös mihin eri värejä tulisi laittaa. Työtä ihasteltiin yhdessä kun se oli valmis. Vanhukset puhuivat enemmän kuin lapset, jotka vastailivat hyvin lyhyesti.

Tuolijumppa sai aikaan myös runsaasti vuorovaikutusta. Liinujen heittäminen ilmaan sai aikaan huudahduksia, naurun kikatusta ja ohjeiden antoa. Pallottelu ja hernepusit toimivat myös samoin. Kun pallot lentelivät milloin mihinkin tai kun hernepusi ei pysynyt pään päällä, niin se aiheutti puhetta ja naurua. Lapset tarvitsivat hieman enemmän rohkaisua nystyräpaloilla suoritettussa hieronnassa, mutta ensi hämmennyksen jälkeen koskettelu ja pallon pyörittäminen sujui mallikkaasti, sekin tosin aiheutti hihitystä kun pallo kutitti kulkiessaan pitkin selkää tai jalkaa.

Vuorovaikutusta syntyi eniten yhteisen tekemisen myötä. Kun lapsi ja vanhus toimivat parina, loi se parhaan mahdollisuuden keskustelulle. Lapset hakivat katseella tukea projektin alussa enemmän ohjaajilta kuin projektin lopussa.

Vanhukset kehuivat lapsia paljon ja antoivat lapsille positiivista palautetta projektin aikana, siitä miten lapset toimivat ja lauloivat. Lapset lähtivät mielellään palvelukeskukseen toimimaan, vaikka etukäteen eivät toiminnan sisällöstä tienneetkään. Jokaisen

toimintakerran sisällöstä kerrottiin kaikille yhteisesti palvelukeskuksessa.

Henkilökunta oli myös pääasiassa myönteistä ja he kannattivat toiminnan vakinaistamista, kunhan toiminnan järjestämisvastuu olisi vapaaehtoista. Yhteisen toiminnan järjestäminen on minunkin mielestäni kannattavaa toimintaa, jotta lapset saisivat kokemuksia vanhuksista ja vanhukset vaihtelua päiviinsä. Vanhuksilla on paljon kokemusta ja tietoa, joita he voisivat välittää lapsille yhteisten toimintahetkien aikana.

Lasten tuloa odoteltiin innolla ja jatkosta kyseltiin pois lähtiessämme. Yhteisiin hetkiin oltiin tyytyväisiä ja kaikilla oli hauskaa toiminnan aikana. Vanhukset liikuttuivat katsellessaan lasten leikkiä ja laulua ja moni yhtyi tuttuihin lauluihin. Vanhusten ja lasten yhteistyötä toiminnallisilla keinoilla pidettiin hyvänä ja yleisesti mielipide olikin, että toimintaa voisi olla enemmän ja useammin. Vanhusten yleiskunto ja korkea ikä luo omat haasteensa tällaisen toiminnan vetämiselle, mutta toiminnan ollessa laulamista, lasten leikkiä, maalausta tai tarinan kerrontaa ei liikkumista tarvita kovin paljon tuokion aikana.

Vanhempien mielipiteet perustuivat kokonaan lasten välittämään tietoon ja niin kuin eräässä vastauksessa olikin maininta, etteivät vanhemmat ehkä tiedä tarpeeksi tällaisesta toimintamallista, on heidän vaikea arvioida toimintaa. Kaikkien vanhempien mielestä toimintaa kannattaisi jatkaa, jotta lapset saisivat kokemuksia yhdessä tekemisestä vanhusten kanssa. Lapset kokivat vanhempien mielestä toiminnan mukavaksi ja lapset puhuivat kotona jonkin verran toiminnasta. Vanhempien mielestä lasten suhtautuminen vanhuksiin ei ollut muuttunut, mutta heidänkin mielestään tällaisella toiminnalla olisi tarvetta. Päiväkodissa lapset kuitenkin kyselivät usein, että koska taas mennään vanhusten luo. Vanhemmat toivoivat vuorovaikutteista kanssakäymistä, laulua, vanhanajan leikkejä sekä yhteisiä jumppatuokioita.

Henkilökunnan mielestä yhteiset toiminnalliset tuokiot ovat tärkeä osa niin lasten kuin vanhusten elämässä. Vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistä toimintaa oltiin valmiita kehittämään. Yhteisen suunnittelu- ja toteutusajan sekä aika ajoin ilmenevä henkilökunta vajaukset, aiheuttavat toteutukselle haasteita. Henkilökuntaa oli mukana kaikissa tuokioissa ja he osallistuivat ja avustivat tarvittaessa. Henkilökunnan mielestä toiminnan jatkamista kannatettiin samanlaisin sisällöin kuin nyt oli projekti toteutettu.

8 POHDINTA

Toiminnallisen opinnäytetyöni tavoitteena oli luoda yhteistyötä palvelukeskuksen vanhusten ja päiväkodin lasten välille. Halusin myös havainnoida lisääntykö vuorovaikutus lasten ja

vanhusten kesken tällaisella toiminnalla. Opinnäytetyöni on saanut minut myös kiinnostumaan työskentelystä vanhusten kanssa. Tärkeää työskennellessä lasten ja vanhusten kanssa on suhteen hyvä luominen, luottamus ja kohtaaminen, on oltava aidosti kiinnostunut ja kunnioitettava jokaisen omaa persoonaa. Semi (2004: 15.) kirjoittaa, että keskeistä innostamisessa on osallistuminen, dialogi, luovuus ja toimintaan sitoutuminen. Kaikki osallistujat olivat mukana toiminnassa innostuneesti ja lähes kaikki olivat mukana joka toimintakerralla. Mielestäni sain luotua hyvän ja luovan ilmapiirin niin että kaikki viihtyivät ja halusivat tulla uudelleen.

Opinnäytetyössäni mainitsemat eri sukupolvien väliset yhteistyöt kuvaavat hyvin myönteisiä kokemuksia ja vuorovaikutuksen lisääntymisestä eri toimijoiden välillä. Kurjen (2007: 74 - 78.) mukaan innostaminen antaa mahdollisuuden parantaa ihmisten elämän laatua, mutta toiminnan tulee olla monimuotoista ja epäammattimaista. Mielestäni tällaisella toiminnalla voitaisiin vaikuttaa vanhusten päivärytmiin ja suoda lapsille mahdollisuus kohdata vanhuksia, joita ehkä ei muuten kohtaisi. Yhteistyötä on kuitenkin hiottava vielä tarkkaan, jotta löydetään kaikille sopiva yhteistyö muoto. Yhteistyöllä ja sen kehittämällä voidaan kuitenkin luoda paremmin toimijoiden toiveisiin ja tarpeisiin vastaava toiminnallinen yhteistyö. Henkilökunnan mielenkiinto on nyt herännyt ja toimintaa ei nähdä minään mullistavana vaan tavallisena työskentelytapana jossa toimijoina ovat lapset ja vanhuksat ja henkilökunta luo puitteet toiminnalle. Kaskelan & Kekkosen (2006: 32.) mukaan vuorovaikutukseen kuuluu aina kuunteleminen ja kuuleminen. On oltava aidosti kiinnostunut toisesta, jotta voidaan luoda aitoja vuorovaikutus tilanteita.

Tulokset osoittavat, että yhteinen toiminta oli onnistunutta ja tarpeellista. Saadut tulokset osoittavat, että tällainen yhteinen toiminta lisää myös lasten ja vanhusten vuorovaikutusta. Yhteiset kiinnostukset ja tekeminen rohkaisivat lapsia kontaktin ottamiseen vanhuksiin. Vanhuksat tulevat tutuiksi lapsille kun yhdessä toimitaan ja keskustellaan tekemisestä. Toiminnan monipuolisuus ja toiminnallisuus sopi hyvin tällaisen ryhmän pitämiseen. Toiminnallisuuden havaitsin helpottavan hiljaisten lasten rohkeutta ja se piti myös vilkkaampien lasten kiinnostuksen yllä, eikä häiriökäyttäytymistä esiintynyt toiminnan aikana.

Toiminnalliset tuokiot olivat rauhallisia ja lämminhenkisiä hetkiä ja vaihtelua niin lasten kuin vanhustenkin päivään. Vanhuksat saivat iloa ja virikkeitä ja he viihtyivät lasten seurassa. Lapset saivat arvokkaita kokemuksia vanhuksista ja heidän elämästään. Vuorovaikutus lasten ja vanhusten välillä oli positiivista ja elämänmyönteistä. Ilmapiiri oli läheinen ja ryhmäläiset viihtyivät toistensa seurassa.

Materiaalia kerääntyi runsaasti vaikka toimintatuokioita oli vähän. Materiaalin laajuus loi oman haasteen sen analysointiin. Oman havainnointini, kirjasin oppimispäiväkirjaan aina

tuokioiden jälkeen. Havainnoin katseita, keskusteluja sekä sitä kuinka paljon lapset ja vanhukset ottivat kontaktia toisiinsa. Havainnointia teki myös työparini, joka kirjasi miten tuokiot sujuivat, miten vanhukset ja lapset kohtasivat toisensa sekä millaisen vaikutuksen tuokiot saivat aikaan osallistujissa. Hän myös kirjasi tuokioiden jälkeen ajatuksensa ja huomionsa jotka minä sain sitten käyttööni opinnäytetyötäni varten. Havaintomme olivat hyvin yhtenäisiä siitä miten lapset ja vanhukset käyttäytyivät ja kokivat toiminnat. Henkilökunta kirjasi havainnointinsa palautekyselyyn koko toiminnan loppuksi.

Pohdin myös palautekyselyjen luotettavuutta. Olivatko ne tarpeeksi laajoja, kysyinkö oikeita asioita. Myös Hirsjärvi ym. (2007: 188 - 192.) käsitteli palautekyselyjen etuja ja haittoja sekä sitä ottaako vastaaja kyselyn vakavasti ja jääkö vastaamattomuus suureksi. Mietin myös pystyinkö havainnoimaan luotettavasti vuorovaikutustilanteet? En laskenut erikseen puheenvuoroja tai katsekontaktien määrää.

Opinnäytetyötä tehdessäni nousi ajatus, että tällaisen toiminnan lisääminen olisi tärkeää. Lasten ja vanhusten palveluja ja yhteistyötä voisi yhdistää rohkeasti. Henkilökunnan koulutuksen ja yhteisten suunnitteluhetkien myötä voitaisiin luoda kaikille sopiva yhteistyömuoto.

Olen tutustunut opinnäytetyöni myötä niin vanhusten kuin lasten näkökulmasta toiminnalliseen yhteistyöhön. Olen hyödyntänyt vankkaa työkokemustani lasten kanssa työskentelyssä ja tutustunut vanhustyön työtapoihin. Olen pystynyt hyödyntämään opintojen aikana suoritetuista teoriaopintoista opinnäytetyössäni. Koin myös hyödyllisiksi koulutuksen aikana läpikäytyt eri kompetenssien esseekirjoitukset ja raporttien laatimiset. Oma asiantuntijuuteni on kehittynyt niin kokeilevaan kuin ammattikäytäntöjä kehittävään suuntaan.

Opinnäytetyöni oli toiminnallinen, jossa havainnoin lasten ja vanhusten vuorovaikutteisesta yhteistyöstä. Vuorovaikutus lisääntyi selvästi vanhusten ja lasten välillä ja yhteistyö toimi hyvin. Toiminnan aikana vuorovaikutus muuttui jatkuvasti ja toiminnan edetessä se muuttui myönteiseksi ja innostavammaksi. Toimintatuokioiden onnistumisessa auttoi se, että päiväkotit ja palvelukeskus innostuivat toiminnasta. Lasten vanhemmat antoivat lastensa osallistua toimintaan ja vanhukset halusivat osallistua toimintaan.

Bales, Eklund & Siffin (2000.) tekemässä tutkimuksessa nuorten suhtautuminen muuttui kun he tutustuivat vanhuksiin paremmin yhteisen toiminnan myötä. Myös Koljosen & Liimataisen (2004.) tekemän opinnäytetyön mukaan vuorovaikutus lisääntyi lasten ja vanhusten kesken, kun toiminta oli mielenkiintoista ja lapset ja vanhukset tekivät sitä yhdessä.

Palaute oli myönteistä kaikilta osapuolilta. Lapset ja vanukset nauttivat toiminnasta ja henkilökunta koki, että lapsille ja vanhuksille toiminnasta oli paljon iloa ja hyötyä. Vanhemmat olivat myös tyytyväisiä, että lapsille järjestetään tämän tyyppistä toimintaa, koska kaikkien isovanhemmat eivät asu lasten lähellä. Henkilökunta oli myönteinen lasten ja vanhusten yhteiseen toimintaan jatkossakin. Päiväkoti Eulaalian 3 - 6-vuotiaiden ryhmä aikoo jatkaa toimintaa yhteistä toimintaa lasten ja vanhusten kesken, näin ollen aloittamani toiminta jää elämään päiväkodin arkeen. Vanhuksille lapset tuovat piristystä päivään ja lapset voivat saada vanhuksilta monia elämän ohjeita ja tietoa vanhusten elämästä entisaikaan. Jos tästä opinnäytetyöstä saatujen tulosten ja johtopäätösten perusteella voidaan ajatella, että vuorovaikutus on antoisaa ja hyödyllistä niin lapsille kuin vanhuksille, miksi emme hyödyntäisi tätä omassa työssämme?

Kiitän kaikkia opinnäytetyöhöni osallistuneita, lapsia, vanhuksia sekä kaikkia muita jotka ovat edesauttaneet tämän opinnäytetyön valmistumisessa. Myös työtoverini ovat jaksaneet ja kestäneet minua koko opiskeluni aikana, kiitos heille siitä. Myös opiskelutoverini ansaitsevat kiitoksen, kun ovat jaksaneet motivoida ja kannustaa kun olin väsynyt ja valmis heittämään työn nurkkaan mutta ovat myös iloinneet kanssani onnistumisen kokemuksista. Erityiskiitos ohjaavalle opettajalleni, joka ymmärsi tilanteeni ja jaksoi kannustaa ja rohkaista minua loppuun asti tässä työssäni.

LÄHTEET

Ahonen, H. 1997. Musiikki sanaton kieli. Helsinki: Hakapaino Oy.

Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaaliala ammattilaisen eettiset ohjeet. 2005. Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Ammattieettinen lautakunta.

Bales, S. Eklund, S. & Siffin, C. 2000. Children's perceptions of elders before and after a school-based intergenerational program. Educational Gerontology. Oct. 2000. Vol. 26. Issue 7.

Brokenleg, M. 2005. Raising respectful children. Reclaiming Children & Youth. Summer 2005. Vol. 14. Issue 2.

Drucker, K. 2002. Taideterapia ja psykogeriatría. Teoksessa. Libmann, M. (toim.) Mielen kuvia. Helsinki: Oy Unipress AB

Eskola, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen juhannustaijat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa. Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloitteleville tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Hakola, K. Laitinen, S. & Ovaska-Airasmaa, M. 1991. Lasten taidekasvatus. Hämeenlinna: Karisto oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelunteoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Hyyppä, M. & Liikanen H-L. 2005. Kulttuuri ja terveys. Helsinki: Edita Prima Oy.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kaivola, T. 2003. Työpaikan ihmissuhteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Karjalohjan kunta. Vanhuspoliittinen strategia 2008 - 2013.

Karjalohjan varhaiskasvatussuunnitelma 2007.

Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot: vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kokkonen, M. 1979 Luova toiminta lasten ja eläkeikäisten keskuudessa. Linnalan Kansalaisopisto. Kouluhallitus. Kansalais- ja työväenopistot. Kokeiluraportti 1.

Koljonen, S. & Liimatainen, T. 2004. Opinnäytetyö. "Hei, meillähän on ikäeroa melkein sata vuotta" - Tutkimus esiopetusikäisten lasten ja dementoituneiden ikäihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsingin yksikkö.

Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Kurki, L. 2008. Innostava vanhuus. Helsinki: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Pitkälä, K. Routasalo, P. & Blomqvist, L. (toim.) 2004. Ikääntyneiden yksinäisyys. Taide- ja virikeryhmät psykososiaalisena kuntoutuksena. Geriatrisen kuntoutuksen tutkimus- ja

kehittämishanke. Tutkimusraportti 5. Vanhustyön keskusliitto. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Rankanen, M. Henttinen, H. & Mantere, M-H. 2007. Taideterapian perusteet. Helsinki: Oy Duodecim.

Ruokonen, I. 2001. Äänimaisemia ja ilmaisun iloa musiikin kielellä. Teoksessa. Karppinen, S. puurula, A. & Ruokonen, I. (toim.) Taiteen ja leikin lumo. Tampere: Tammer-Paino Oy, 120 - 143.

Semi, T. 2004. Ihmetekoja kaapista löytyvillä aineksilla. Ilmaisullinen kuntoutusmenetelmä dementiatyössä. Espoo: Opri ja Oleksis Oy.

Seppänen-Järvelä, R. 2004. Prosessiarviointi kehittämissuorituksissa. Opas käytäntöihin. Helsinki: Stakes. Finsoc Arviointiraportteja 4/2004.

Taipale, M. 1999. Musiikkiterapia dementian hoidossa. Teoksessa. Erkkilä, J. & Lehtonen, K. (toim.) Musiikkiterapian monet kasvot. Jyväskylä: Kopijyvä Oy, 333 - 343.

Vilén, M., Leppämäki, P. & Ekström, L. 2002. Vuorovaikutuksellinen tukeminen. Helsinki: WSOY.

Virtanen, L. 1999. Suomalainen kansanperinne. Porvoo: WSOY.

<http://www.luovuus.opassivut.net/index.html>

LIITTEET

Liite 1. OPINNÄYTETYÖN LUPAHAKEMUS

Mervi Lehtilä
Laurea/Tikkurila
050 5284269
Karjalohjantie 208
09120 Karjalohja

8.10.2008

Karjalohjan perusturvalautankunta
Keskustie 23
09120 Karjalohja

Toiminnallinen opinnäytetyö

Olen Mervi Lehtilä ja opiskelen Tikkurilan Laurean-Ammattikorkeakoulussa kolmatta vuotta sosionomiksi. Olen tekemässä toiminnallista opinnäytetyötä, jossa kehitetään yhteistyötä toiminnallisoin keinoin päiväkotia Eulaalian ja vanhusten palvelutalo Tupalan kanssa. Opinnäytetyötä ohjaa Tikkurilan Laurean lehtori Anne Eskelinen, puh. 09 8868 7375.

Karjalohjan päivähoiton esimies Joni Pitkonen ja vanhustenhuollon toiminnanohjaaja Lea Loukkalahti ovat antaneet suostumuksensa opinnäytetyöni toteuttamiselle.

Käytännössä opinnäytetyö toteutetaan päiväkotia Eulaalian 3 - 6 -vuotiaiden ryhmän ja Tupalan vanhusten yhteistoiminnalla siten, että teemme yhteisiä tuokioita käyttäen luovia menetelmiä, pääasiassa musiikkia.

Haen tällä anomuksella lupaa opinnäytetyöni toteuttamiseen.

Ystävällisin terveisin


Mervi Lehtilä

Liite 2. LUPA OPINÄYTETYÖN TOTEUTTAMISEEN

KARJALOHJAN KUNTA

Päivämäärä



PERUSTURVALAUTAKUNTA

31.12.08

LUPA OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMISEEN

Karjalohjan kunnan päiväkodissa työskentelevä sosionomiopiskelija Mervi Lehtilä on 6.10.2008 päivätyllä kirjeellään hakenut lupaa päiväkotia Eulalian ja vanhusten palvelutalo Tupalan yhteistyötä toiminnallisilla keinoilla kehitettävän opinnäytetyön toteuttamiseen.

Karjalohjan perusturvalautakunta on kokouksessaan 27.11.2008 myöntnyt luvan opinnäytetyön toteuttamiseen.

Toimeksi saaneena

Marjatta Hakonen
Vt. sosiaalisuhteeri

KARJALOHJAN KUNTA
Sosiaalitoimisto
Keskustie 23
09120 KARJALOHJA

Liite 3. HYVÄT VANHEMMAT, lupa kysely vanhemmille

Opiskeluni sosionomiksi Tikkurilan Laurean ammattikorkeakoulussa on siinä vaiheessa, että olen tekemässä opinnäytetyötä. Tein keväällä projektin, jossa teimme yhteistyötä päiväkotia Eulaalian ja palvelukeskus Tupalan kanssa toiminnallisilla menetelmin. Opinnäytetyöni on toiminnallinen ja se on jatkoa keväiselle projektille.

Opinnäytetyössä jatkamme toimintaa hetkiä käyttäen luovia menetelmiä.

Tarvitsen teidän lupanne, voiko lapsenne osallistua opinnäytetyöni toimintatuokioihin, sekä luvan tuokioiden kuvaamiseen (tuotosten) ja kuvien käyttöön opinnäytetyössäni. Opinnäytetyöt ovat julkisia ja niitä säilytetään Tikkurilan Laurean kirjastossa.

Jos teillä on kysyttävää, ottakaa minuun yhteyttä.

Ystävällisin terveisin Mervi Lehtilä
puh. XXX XXX XXXX

---✂-----

Palauta 24.10.08 menessä

Lapseni.....

saa osallistua tuokioihin _____ ei saa osallistua tuokioihin _____

lastani saa valokuvata ja kuvia saa käyttää _____

lastani ei saa valokuvata, eikä kuvia käyttää _____

..... 2008

päiväys

allekirjoitus ja nimenselvitys

Liite 4. PALAUTEKYSELY HENKILÖKUNNALLE

Tämän palautekyselyn tarkoituksena on antaa palautetta päiväkotien lasten ja palvelukeskuksen vanhusten yhteisistä toiminnallisista tuokioista.

Kysely on tarkoitettu päivähoiton ja palvelukeskuksen henkilökunnalle ja vastauksia käytetään sosionomi AMK opiskelija Mervi Lehtilän opinnäytetyössä.

1 a. Mitä merkitystä mielestäsi tällaisella toiminnalla on lapsille?

1 b. Mitä merkitystä mielestäsi tällaisella toiminnalla on vanhuksille?

2. Miten toimintatuokiot mielestäsi sujuivat?

hyvin _____ huonosti _____ kohtalaisesti _____

Miksi? _____

3. Mitä mieltä olit toiminnallisista tuokioista? _____

4. Miten tällainen toiminta voisi lisätä päivähoiton ja palvelukeskuksen yhteistyötä?

5. Olisitko valmis toteuttamaan tällaista yhteistyötä?

kyllä _____ en _____ en tiedä _____

Miksi _____

6. Millaista yhteistyötä mielestäsi voisi lasten ja vanhusten välillä toteuttaa?

7. Mitä asioita tulisi mielestäsi huomioida tällaisessa yhteistyössä?

8. Minkälaisia haasteita ja/tai mahdollisuuksia tällainen yhteistyö luo?

Kiitos vastauksistasi

Liite 5. PALAUTEKYSELY LAPSILLE JA HEIDÄN VANHEMMILLEEN

Tämän palautekyselyn tarkoituksena on antaa palautetta päiväkotien lasten ja palvelukeskuksen vanhusten toiminnallisista tuokioista. Kysely on tarkoitettu toimintatuokioissa mukana olleille päiväkodin lapsille ja heidän vanhemmilleen ja vastauksia käytetään sosionomi AMK opiskelija Mervi Lehtilän opinnäytetyössä. Vastaukset käsitellään täysin nimettöminä ja luottamuksellisesti.

1. Miten lapsenne suhtautui toimintatuokioihin?

hän piti tuokioista 😊 _____ hän ei pitänyt tuokioista ☹️ _____

hän ei osaa sanoa 😐 _____

2. Kertoiko lapsi tuokioista?

kertoi _____ ei kertonut _____ kertoi hyvin vähän _____

Jos kertoi niin mitä?

vanhusten kanssa olemisesta _____

musiikista ja lauluista _____

huivin maalauksesta _____

tuolijumpasta _____

3. Onko lapsesi suhtautuminen muuttunut vanhuksia kohtaan?

kyllä _____ ei _____ en osaa sanoa _____

Jos on niin miten? _____

4. Mitä mieltä olette tällaisesta toiminnasta?

5. Minkälaista yhteistyötä te toivoisitte lasten ja vanhusten välillä?

Kiitos vastauksestanne!